

Mayıs - Haziran 2021

ISSN: 1306 - 3731

Fiyatı : 10 TL

16.
YIL

Akpınar

93.
SAYI

KÜLTÜR SANAT VE EDEBİYAT DERGİSİ

Kuruluş T. : 01.01.2006

Kurucusu : İsmail ÖZMEL



BEŞİR AYVAZOĞLU ile SÖYLEŞİ



Beşir AYVAZOĞLU

- | | | | |
|------------------------|--------------------|----------------------------|-----------------|
| • Mehmet KAPLAN | • Ali İhsan KOLCU | • Muhammet Yalçın AZİZOĞLU | • Şakir MUSALLİ |
| • Saim SAKOĞLU | • Abdulkadir GÜLER | • Zeynep KARACA | • Nihat MALKOÇ |
| • İsmail ÖZMEL | • Nur N. ÖZMEL | • Cemal KARSAVRAN | • Serdal GÖÇMEN |
| • Hasan Hüseyin ÖZMEL | • Dursun ÖZDEN | • Yaşar ÇAĞBAYIR | • Vedat YARIŞAN |
| • Bedrettin KELEŞTİMUR | • Musa DOĞRUER | • Mustafa ERYAMAN | • Raşit EVŞEN |

SAHİBİ ve GENEL YAYIN YÖNETMENİ
İsmail ÖZMEL
ismailozmel@hotmail.com

YAYIN KURULU
İsmail ÖZMEL
Nevzat TOPAL
Murat SOYAK

DANIŞMA KURULU (HAKEM HEYETİ)
Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU (Selçuk Üniversitesi Em.Ö.Ü.)
Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. Pervin ÇAPAN (Muğla Üniversitesi)
Prof. Dr. Nedim BAKIRCI (Niğde Üniversitesi)

YAZIŞMA VE YÖNETİM YERİ
Yeni Çarşı İş Merkezi B Blok No. 1/5 NİĞDE
Telefon: 0.388 213 12 50 Belgegeçer: 0.388 233 35 45

ABONE ÜCRETİ
Tanesi : 10 TL
Yıllık Abone Bedeli: 70 TL
Resmî Abone Bedeli: 150 TL
Yurtdışı Abone Bedeli: 50 Avro
Posta Çeki: 5145515 (İsmail ÖZMEL)
Banka Hesap No : Yapı Kredi Niğde Şubesi
İban : TR83 0006 7010 0000 0061 2945 53

GRAFİK - TASARIM
BASIM YERİ
KARAN OFSET
İlhanlı Mah. Aydınlık Cad. 95/A • NİĞDE
Tel: 0.388 233 66 22 • Belgegeçer: 0.388 233 88 11

Dergiye gönderilen yazı ve şiirler basılsın basılmasın geri verilmez. Yayınlanması istenen yazıların el-mek adresimize gönderilmesi gerekmektedir. Dergimizde yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazı ve şiirlere ücret ödenmez. Yayın kurulu gerekli gördüğünde yazılarda değişiklik yapabilir.

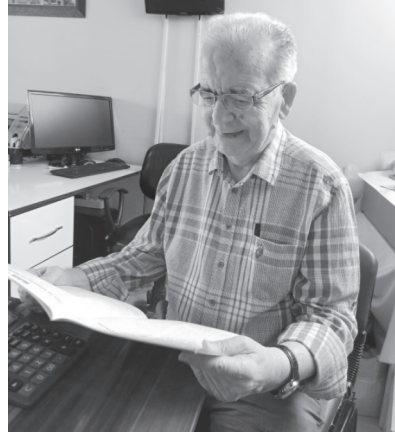
İÇİNDEKİLER

- 3 **BEŞİR AYVAZOĞLU İLE KONUŞTUK**
İsmail ÖZMEL
- 7 **İKTİBAS: BEN DE AĞLADIM**
Mehmet KAPLAN
- 8 **SAİM SAKAOĞLU'NUN GÜNLÜKLERİ: 2**
- 12 **AYDINLARIN SORUMLULUĞU ÜZERİNE**
İsmail ÖZMEL
- 15 **ŞİFA** (Hasan Hüseyin ÖZMEL)
GELMEDİ (Hasan Hüseyin ÖZMEL)
TÜRKİYE'M RUHUMUN BÜTÜN EZBERİ
Bedrettin KELEŞTİMUR
- 16 **ANNEM KEZİBAN**
Abdülkadir GÜLER
- 17 **HUNTINGTON'A ELEŞTİREL BAKIŞ'IN KİTABI**
Dr. Nur N. ÖZMEL
- 18 **PARİSTE BİR AKŞAM**
Ali İhsan KOLCU
- 19 **ACI ŞİİR**
Dursun ÖZDEN
- SEVDANIN ÖYKÜSÜ** (Musa DOĞRUER)
- 20 **ÖZELLİ OLMALI CANAN** (Muhammet Yalçın AZİZÖĞLU)
SAKLAMBAÇ (Zeynep KARACA)
TÜL ÇEK SİSLİ DÜŞLERE (Cemal KARSAVRAN)
- 21 **ÖMRÜM YETERSE**
Raşit EVŞEN
- 22 **KUŞ VE SU** (Vedat YARIŞAN)
HAYAT (Serdar GÖÇMEN)
İKİNDİ RUBAİLER (M.Nihat MALKOÇ)
- 23 **BEŞİR AYVAZOĞLU'NA GÖRE**
BİYOĞRAFI YAZIMINDA METOT
İsmail ÖZMEL
- 25 **ÖYKÜ: BAHAR YAĞMURU**
Şakir MUSALLI
- 27 **NİĞDE'DE İKİ BEKTAŞI MEZARI**
Mustafa ERYAMAN
- 31 **ÖĞRETMENLİKTE İLK GÜNLER**
Yaşar ÇAĞBAYIR
- 40 **DEĞİRMEN**
Yakup Eren SOYAK
- 42 **NİĞDE ÖMER HALİDEMİR ÜNİVERSİTESİNİN**
BÜYÜK KAYBI...
- 43 **TEMA VAKFI'NDAN A. NİHAT GÖKYİĞİT**
BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK PROJESİ

Sevgili Akpınar Okuyucuları,

TÜRKÇE'YE İKİNCİ AŞK MEKTUBUM

İSMAİL ÖZMEL



Sana olan sevgimi ve saygımı ancak senin kelimelerinle anlatabilirim. Bu duygu çağlardan bize bir mirastır, bir emanettir. Onu gönlümüzden ve kalemimizden eksik etmek biliyorum saygısızlıktır. Her şeyimizi seninle anlatıyor, gönlümüzün istediklerini seninle ulaştırıyor ve seninle milyonlar konuşmanın zevkini tadıyor ve senin yardımınla anlaşıyor. Koca bir edebiyata varlık kazandırıyorsun, dünyanın ilk ansiklopedik sözlüğünü sen taşıdın getirdin bize. Dünyanın sayılı efsanelerini, masallarını sen yüklenip günümüze getirdin. Şekilleri değişse de her dönem ihtiyacın olan sesleri kullandın ama kendinden taviz vermedin. Geçtiğin coğrafyalara kelimeler, deyimler atasözleri bıraktın hem de oralardan ihtiyacın olan kelimeleri aldın. Her dönem kendini süsledin, zenginliğini artırdın. Bazı dönemin modalara uydun, ödünç modeller bile aldın ama Türk halkının ve halk ozanlarının sazlarında, dillerinde ve kalemlerinde yaşamını sürdürdün. Gürül gürül sesini tarihin çok eski dönemlerinden günümüze bazen bir destanın kanatları ile bazen Bengü taşların ağzıyla ulaştırdın. Oğuzname oldun, Orhon abideleri oldun, Divanü lügati't Türk - Kaşgarlı Mahmud oldun, Mutluluk veren Bilgi Yusuf Has Hacib oldun. Yunus Emre, Mevlana, Ahmet Yesevi, Ahi Evran, Aşık paşa oldun. Muhakemet'ül Lugateyn-Ali Şir Nevaî oldun. Ömer Seyfettin, Yahya Kemal, Türk Dil Kurumu oldun, kimseye muhtaç etmedin bizi sen.

Ne alımlı bir yüzün var, gözlerin derinlerde, sesin milyonlarda, görkemin hayaller dolusu, sözcüklerin ciltlere sığmaz. Alıngansın, doğurgansın, başkalarına benzemez özelliklerin vardır. Senin sevdalıların her yıl milyonlarca eserde seni söylüyor, sana olan sevgisini, aşkını fısıldıyor. Senin ve mahsullerinin yarattığı bu iklimden hepimiz memnunuz. Sen var ol, çok yaşa milletimizi ve insanlığımızı bir ve beraber yaşat, mutlu et, ey ölümsüz Türkçe!

Akpınar Dergimiz sizlerin desteği ve sevgisi ile yaşamaya devam ediyor. Söyleşiyi, yazıları ve şiirleri umarım severek okuyacaksınız. Sağlıcakla kalın, hoşça kalın.

BEŞİR AYVAZOĞLU İLE KONUŞTUK

İsmail ÖZMEL

Söyleşiler kapanmayan bir ziyafet sofrasıdır. Söyleşiler demlendikçe daha da bir değerlenir. Yazdığı biyografiler ve anılarla öne çıkan Beşir Ayvazoğlu ile konuştuk.

1. Edebiyata ve yazarlığa ilginiz ne zaman başladı? İlk yazınızın veya şiirinizin yayınlandığı yayın organını hatırlıyor musunuz?

Bu, uzun bir hikâye... Hayatı anlamaya başladığım yıllarda Sivas'taki evimizde babamın heceleyle heceleyle okuduğu, kapağı yırtılmış ve dağılmasın diye ortasından kabaca di-kilmiş Âşık Ruhsati Divanı ve Mevlid-i Şerifile, annemin okuduğu Siretü'n-nebi, Ahmediye, Muhammediye, Karadavud gibi birkaç taşbaskısı kitap ve kütüphanemde hâlâ muhafaza ettiğim yazma bir Yusuf ü Züleyhavardı. Bir de taşbaskısı Battalnâme, o ka-dar. Rahmetli annem harf devriminin yapıldığı 1928 yılında ilkokul üçüncü sınıfta olduğu için iki alfabeyi de çok iyi öğrenmişti, ikisiyle de okur ve yazardı; uzun kış gecelerinde bazan yalvar yakar Yusufü Züleyha, bazan da Battalnâme okuturduk. Özellikle Battalnâme okuduğu gecelerde heyecandan nefeslerimiz kesilirdi. Maceradan maceraya koşan Battal kâfir Bizanslıları tepeledikçe gururlanırlar, yakın



yoldaşlarından Abdülvahab ve Ahmed Turan gazilerin adları geçtikçe, akrabalarımızdan söz ediliyormuş gibi sevinirdik. Çünkü türbeleri Sivas'tadır. Para vererek aldığım ve okuya okuya âdeta ezberlediğim ilk kitap, Ali Baba ve Kırk Haramiler'di. Cami avlularında satılan tek formalık halk kitapları cinsinden bir kitap. Daha sonra Hazreti Ali Cenklere'ne ve benzeri kitaplara, ardından çizgiromanlara tutuldum. Sivas'ta, Çifteminare'nin arkasındaki çocuk kütüphanesini keşfettiğimde dünyalar benim olmuştu. Orada Grimm Masalları'ndan Andersen Masalları'na, Robinson Crusoe'dan Gülliver'in Seyahatleri'ne kadar okumadığım çocuk klasiği kalmadı. Bir ara Binbirgece Masalları'nın Selami Münir Yurdatap

tarafından kısaltılmış bir baskısı elime geçmişti. Hâlâ kütüphanemde duran o kitabı hiç unutamam. Komşumuz olan bir ilkokul öğretmenin verdiği Doğan Kardeş ve Tarih Dünyası ciltlerinin de hayatımda önemli yeri vardır. Ortaokul sıralarında Jules Verne'in o tadına doyum olmaz kitaplarını, popüler tarihi romanları, Reşat Nuri'leri, Hüseyin Rahmi'leri, Refik Halit'leri okudum. Aynı yıllarda Ahmet Rasim'den okuduğum Eşkal-i Zaman'ı unutamam. Hiç unutamadıklarımın biri de Ömer Rıza Doğrul tercümesinden defalarca okuduğum Kelile ve Dimne'dir. Ve tabii Kilisli Rifat Bey'in tercüme ettiği Bostan ve Gülistan... Sonra Mesnevi ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan klasiklerin büyük bir kısmı. Böyle başlayan bir macera... Uzatmayayım, okudukça yazma hevesinin uyanması da kaçınılmazdır. Ortaokul sıralarında Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun romanlarından etkilenerek henüz hiç deniz görmediğim halde bir korsan romanı yazmaya kalkışmıştım. İlk şiirlerim, Sivas'ta haftalık Hizmet gazetesinde yanlış hatırlamıyorsam 1968 yılında yayımlandı. İlk yazılarım da aynı yıl aynı gazetede... Beş hafta üst üste Ali Şir Nevai biyografim yayımlanmıştı. Galiba edebiyat ödevimdi ve genişleterek gazeteye vermiştim. Bu, yazarlık hayatımın yarım asrı geçtiği anlamına geliyor.

2. Bir yazar ve edebiyat araştırmacısı olarak, mesleği icra ederken, hangi zorluklarla karşılaştınız? Kütüphanelerimiz araştırmacıların istifadesine ne kadar cevap verebiliyor?

Türkiye'de yakın zamanlara kadar

bilgiye ulaşmak çok zordu. Özellikle taşrada bulabildiklerinizle yetinmek zorundaydınız. Kütüphaneler yeterli, çalışan memurlar araştırma yapanlara yardımcı olmaya istekli değildi. İstanbul ve Ankara'da kütüphaneler zengin, fakat teknoloji yetersizdi. Ayrıca aradığınız kitabı, dergiyi, gazeteyi vb. yerinde bulamama ihtimali de vardı. Herhangi bir gazetede bir yazıya ulaşmak için bir gününüz harcamak zorunda kalırdınız. Fotokopi almak başlı başına bir meseleydi. Peyami Safa biyografisini tam beş senede yazabilmişim. Bugün Osmanlı Arşivi'ne de süreli yayınlara da dijital ortamda rahatlıkla ulaşmak mümkün. Dijital teknoloji bu manada taşrayı taşra olmaktan çıkarmıştır. Önünüzde bir bilgisayarınız varsa ve internete bağlanabiliyorsanız her bilgiye ulaşabilirsiniz. Ücra bir köyde oturup Atatürk Kitaplığı'nın süreli yayın koleksiyonlarına ve eski harfli kitaplara ulaşip istediğinizi masaüstüne indirmeniz mümkün. Eskiden bir ayda halledemeyeceğiniz bir taramayı masanızın başında birkaç saatte yapabilirsiniz.

3. Tanımak imkânı bulduğunuz, hakkında eser yazdığınız şair, yazar ve araştırmacılardan bahseder misiniz? Onlarla ilgili bazı anılarınızı paylaşır mısınız?

O kadar çok şair, yazar ve araştırmacı tanıdım ki... Hangi birinden bahsedeyim. Bunlardan bazılarını Defterimde Kırk Suret ve Siretler ve Suretler isimli kitaplarımda anlattım. Muhtelif gazetelerde kültür-sanat sayfalarını

yönetmiş ve dergilerde yöneticilik yapmış olmak, sanat ve edebiyat dünyasıyla yakın ilişki kurmayı gerektiriyor. Sadece edebiyat dünyasından değil, sanatın diğer alanlarında da sayamayacağım kadar çok tanıdığımı ve dostum var.

4. Türk Edebiyatı olarak geldiğimiz noktayı yeterli buluyor musunuz? Türk Edebiyatının dışa açılma çabalarını yeterli buluyor musunuz? Türk edebiyatının dışa açılması için neler yapılabilir?

Artık böyle genel hükümler vermek pek mümkün değil. Eskiden edebiyat tarihçileri ve eleştirmenler mevcut ürünlerin tamamını rahatlıkla okuyabiliyor ve bir hükme ulaşabiliyorlardı. Günümüzde o kadar çok roman, hikâye ve şiir yayımlanıyor ki değil okumak, takip etmek bile imkânsız. Doğrusu, edebiyatta geldiğimiz yerin yeterli olup olmadığını söyleyecek kadar cesur değilim. Okuma imkânı bulamadığım binlerce eser arasında belki de dünya edebiyatına mal olabilecek seviyede eserler vardır. Edebiyat eleştirmenliği bizde profesyonellik noktasına ulaşamadığı için çok başarılı eserler bu yayın kalabalığı içinde fark edilmiyor olabilir. Başarılı yazar ve eserin aradan sıyrılabilmesi için yetkin eleştirmenler tarafından fark edilip edebiyat kamuoyunun dikkatine sunulması gerekir. Dışa açılmak da ancak böyle bir gayretin sonunda mümkün olabilir. Ancak dünyanın en güzel eserini yazsanız bile dışa açılmanız kolay değil. Dışa açılmayı başaranlar, biliyorsunuz, dışarının beklentilerine cevap verecek şeyler yazarlardır.

5. Edebiyat araştırmalarında eksikliğini hissettiğiniz konular var mıdır? Araştırmacılara, faydalanabilecekleri bir metot veya araştırma konusu tavsiye eder misiniz?

Bir meseleye odaklandığınız zaman eksiklerin ve yanlışların farkına varabiliyorsunuz. Bu konuda şunu söyleyebilirim: Çok zaman iyi bildiğimizi zannettiğimiz şeylerin kara cahiliyizdir. Bakış açısını değiştirmenin ve doğru soru sormanın çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bir da şu hususa dikkat edilmesini tavsiye ederim. Hiçbir alan kendisiyle sınırlı değildir; uzmanı olunan sahalarla ilişkili disiplinlerle de ilgilenmek gerekir. Mesela edebiyatla uğraşan birinin felsefe, psikoloji, estetik, sanat tarihi, resim, musiki vb. gibi alanlara da ilgi duyması –hadi şarttır demeyelim– çok faydalıdır. İlgi alanınız ne kadar genişse o kadar çok şeyin farkına varırsınız.

6. Feyz ve ilham aldığınız yazarlar, şairler, eleştirmenler varsa onlardan bahseder misiniz?

İlk sorunuza verdiğim cevapta bazı isimler zikretmiştim. Ama ismini edebiyat ders kitaplarından bildiğim Yahya Kemal'i, Millî Eğitim Bakanlığı'nın 1000 Temel Eser serisinde çıkan Kendi Gök Kubbemiz, Aziz İstanbul ve Eğil Dağlar adlı kitapları okuyunca keşfettim ve dünyam değişti. Uzun süre onun eserleriyle yaşadım. Ahmet Hamdi Tanpınar'ı da aynı seriden çıkan Beş Şehir'le tanımışımdır. On altı yaşındaydım ve galiba Tanpınar adını o güne kadar hiç duymamıştım. 1000 Temel Eser dizisinin beşinci kitabı olarak 1969 yılında Milli Eğitim Yayınevi'nin vitrininde

görünce, aynı dizi-nin diğer kitapları gibi, onu da harçlıklarımın artırarak biriktirdiğim beş lirayı hiç tereddüt etmeden verip aldım. Üzerinde İstanbul, Bursa, Ankara, Erzurum ve Konya haritalarının bulunduğu çağla yeşili kapağı, kâğıdı, baskısı ve rahat sayfa düzeniyle de “Oku beni!” diyen bir kitaptı. Yavaş yavaş okudum; okudukça önümde bambaşka bir dünya açıldı. Üslubu, duyuş tarzı ve derin bilgisiyle büyülemişti beni. On altı yaşında bir çocuk Tanpınar’ı ne kadar anlayabilir? Fakat onun bu şehirleri anlatırken aslında anlatmaktan öte bir iş yaptığını farketmiştim. Nitekim bir süre sonra yaşadığım şehre onun gözüyle bakmaya, hatta onu taklit ederek küçük denemeler yazmaya başladım. İlk kalem tecrübelerim Sivas Ulucami’ni, Gökmedrese’yi, Çifteminare’yi vb. Tanpınar tarzında anlatmaya çalıştığım küçük denemelerdi. Fakat Tanpınar’la tanışıklığım, diğer eserlerine ulaşamadığım için Beş Şehir’de kalmıştı. Daha sonra, biliyorsunuz, 1000 Temel Eser durduruldu, bunun üzerine Tercüman gazetesi 1001 Temel Eser’i yayımlamaya başladı. Güzel bir tesadüf; bu dizinin de ikinci kitabı Tanpınar’ın imzasını taşıyordu, hatırlarsınız, Huzur... Kitapların dünyasında emeklemeye başlayan bütün gençler gibi ben de her şeyi bil-diğimi sanıyordum; bu yüzden kusuru kendime

arayacak yerde Huzur’da aradım, yani beğenmedim Ancak Saatleri Ayarlama Enstitüsü’nü okuduktan sonra Tanpınar bir daha terk etmedi beni. 1970’lerin başında tutulduğum bir başka yazar da Cemil Meriç’ti. Bu Ülke benim ve benim neslimden birçoklarının hayatında çok önemli bir yere sahiptir. Cemil Meriç adına ilk defa ya Hisar’da rastladım yahut Hareket’te. Ve ilk yazısından sonra tiryakisi oldum. Bu Ülke’yi belki de ilk okuyanlardan biriyim. Büyük şehrin kargaşasına yeni düşmüş, neye uğradığını şaşırılmış bir halde yolunu bulmaya çalışan ve onu Fildişi Kule’sindeki çılgınlardan tanıyan kitap ve şiir meraklısı bir çocuktum. Bir belediye otobüsünde başlayıp bir çay bahçesinde bitirdiğim Bu Ülke -romancının dediği gibi- “hayatımı değiştirmişti”. Sonrası çorap söküğü gibi...

7. Genç akademisyen, şair ve yazarlara; daha verimli olmaları için neleri tavsiye edersiniz?

Tek tavsiyem, yapılan işin vazife icabı değil, sevilerek, haz duyularak yapılmasıdır. Emekli olduktan sonra can sıkıntısından patlamak istemiyorlarsa okumayı ve yazmayı hayat tarzı haline getirmelidirler.

İKTİBAS: BEN DE AĞLADIM

Mehmet KAPLAN

"1959 yılında Erzurum'da bulunduğum zaman, ünlü Türkolog Bayan VonGabain'i konferans vermek üzere Atatürk Üniversitesi'ne davet etmiştim. Akşam, oturmuş Türkiye'den, Türk edebiyatından bahsediyorduk. Ben bir ara, batılların anlamadıkları için, önem vermedikleri Yahya Kemal'den söz ettim ve biz Türklerin neden onu en büyük Türk şairi kabul ettiğimizi anlatmaya çalıştım. Şiirden anlayan her Türk'ün bildiği üzere, bu sır, onun şiirinde Türkçeyi en iyi şekilde kullanmasında idi. Batıllarınsırf konusu bakımından önemverdikleri Mehmed Emin Yurdakul ile Yahya Kemal arasındaki farkı, örnekler vererek anlatmaya çalıştım. Tamamiyle teknik mahiyette olan bu açıklamamı dikkatle dinleyen değerli bilginin gözleri yaşardı, hayretettiğimi görünce:

Ah Kaplan Bey, dedi. 11. Dünya Savaşı bizi mahvetti. Biz bu İnce duyguları hissetmekten çok uzağız.

Eskiden bizim şairlerimiz de böyle şeylere değer verirdi. Şimdi, maalesef böyle bir görüşe sahip olanlar yok. Çok kabalar. Geçen gün Tanpınar'ın Yazdığım Gibi adlı kitabında, İstanbul mevsimleri ve sanatlarımız başlıklı nefis yazsını okurken (s. 111 ye devamı) kendimi çok yalnız ve bedbaht hissettim, ben de ağladım. Büyük yazar, eskiden Türk halkının ve aydınlarının hayata bakış tarzlarını ne kadar güzel tasvir ediyordu. Bir duyu tarzı onun sanatkâr kalemi ile âdeta muhteşem bir mabet gibi yükseliyordu. Dilinde bütün Türk



edebiyatından süzüle gelen kelimeler, akşam vakti Boğaz sularında son ışıkların parıltıları gibi güzel, derin ve munisti. Değil yarınki nesillerin, bugünkü nesillerin bile onu anlamak ve duymaktan mahrum olduklarını düşünerek, Ülkesini kaybetmiş bir insan gibi, kendi kösemde üzüldüm, kahroldum, içlendim durdum."

(Mehmet Kaplan. TürkEdebiyatı dergisi, 15 Mart 1973, Cilt :2, Sayı:15)

Bir hatırlatma:

Prof. Dr. Mehmet Kaplan, adı unutulmazlar arasına yazılı, seçkin kültür ve edebiyat uzmanlarımızdan birisidir. Erzurum Atatürk Üniversitesinde başlayan akademisyenliği, örnek öğrenciler yetiştiren, kutlu bir dönemdir. İlk göz ağırlarımızdan Türk Edebiyatı Dergisi'nin eski sayılarında dolaşırken bu yazıya rastladım. Akpınar okuyucularını bu güzel anıdan mahrum bırakmayayım diye buraya aldım. Sizi de duygulandırdı mı? İ. Özmel

SAİM SAKAOĞLU'NUN GÜNLÜKLERİ: 2

(3-5-57/Cuma'nın devamı)

(Birinci Bölüm Eylül-Ekim 2020 dönem, 89. Sayıda yayınlanmıştı.)

[Arkadaşlar aşağıda bekliyorlar, top oynayacağız: , Muammer, Hakkı, Refik, falan... Gerisini sonra yazayım.] [mahalle arkadaşları]

Aynıgün, 9.15

Eve gelip doğruca yatağa... Ama bakın nasıldı eve girişim.

Ağabeyim benden evvel gelmiş, sokak kapısını arkasına koldemiri vurmuş. Eve nasıl gireceğim? Üstelik bisikletim de var... Bisikleti Hakkıların sokağının içindeki yıkılan duvarın temeline kilitledim. Oradan onların bahçesine, sonra da bizim bahçeye geçtim. Bahçe kapımızı açmak saniye işi idi. Sokak kapısın açmak daha kolay idi: Koldemirini indiriverdim. Sokağa çıkıp bisikleti bıraktığım yerden aldım, onu eve getirip doğruca yatağa... Uzun süre gözüme uyku girmedi, ama nasıl uyuduğumun farkında değilim.

Sabahleyin gecikerek uyandım. Az sonra (8 yani şu anda) derse gideceğim. Gelirken de oraya buraya uğrayacağım. Öğle sonu ne yapacağım belli değil. Goodby. [Hoppala, bu da nereden çıktı?]

4 Mayıs 1957, Cumartesi: 21.00

... Sonra eve çekip gittim. Bir güzelce karnımı doyurdum. Bisikleti aldığım gibi doğruca fırınlara, Cumhuriyet [ekmek] Fabrikası'na... Sekiz tane birden aldım. O



esnada Şahin [Sineması] dağılmış. Eve geldim. Dükkâna gelmeden önce [Atıla] Mater'den defteri almıştım...

[Yazlık] Zafer Sineması da faaliyete geçmiş bu gece.

5 Mayıs 1957, Pazar: Saat 20.00

Az evvel Kemal Deniz [dönemin tek radyosunun spor haberlerini sunucusu]'i dinledim. Verdiği neticeler: (Futbolla ilgili maç sonuçları, alınmadı.) Güney Afrikalı boksör İngiliz rakibi karşısında nakavt olduktan altı saat sonra beyin kanamasından öldü.

Sabahleyin 8 sularında uyandım. Hemen derse başladım. Bir ara Aydınlara gittim. Saat yarım da tekrar gittim. Zehra Yenge [Aydın'ın büyük dayısı Bedri Ener'in eşi, Ankara Gazi Lisesinde coğrafya öğretmeni] ile mektep hakkında konuştuk. Okumuş kimse başkadır, nasıl da halden anlar.

Sonra tekrar ders çalıştım ta ki 5.30 [17.30]a kadar (cebire). Sonra bisikleti alıp çarşıya çıktım. Ali [Türkmen] ile bir hayli dolaştım. Sonra Meram'a doğru ilerledik.

Geri döndük. Yemekten sonra Zeki Müren'i dinledim. [O yıllar Müren'in zirveye tırmandığı dönem idi.] Spor haberlerini de dinledikten sonra bunları yazmaya başladım. Şimdi ise fiziğe çalışacağım. Beş günlük tatil müddetince çalışmadı Aslan Saim (!) de şimdi birkaç saatin içinde fizik çalışacak. Akılsız kafaya malikiz, ne yapalım.

7-8-1957 Salı Saat 2000 [Aynen böyle, ayın sırası 8 yani ağustos]

Dün yazmadım. Bugün iki günlük yazacağım. İlk dersti İngilizce. Dün boştu. Kompozisyon dan yazılı olduk. Sonra 3.10 [okulun paydos saati] dan 5.10'a kadar gezdik ta ki derse kadar. Kız Muallimin önünden geçerek Erinçlere [Kocacıyıköğlü] gittik. Saray Çarşısı'nda [Konya'nın ilk kapalı çarşısı. İki kapılı] bir iki dolaştıktan sonra yavaş yavaş ilerledik. Kim aldıysa alıp gezip tozup Erinç'in bisikletini okula bırakmış tekrar.

... Ali'ye uğrayıp biraz oyalandıktan sonra eve geldim. Belçika'ya (!) [pen pal/kalem arkadaşı] kart yazdım, yarın atacağım. Hidrellez çok sade geçti.

[7 Mayıs 1957 için ek: Mersin'de yaşayan küçük (üçüncü) dayım Mehmet Köseoğlu'nun üç oğlunun en büyüğü Ayhan benimle yaşıttır. Mektuplaşırdık. Sırf onu kızdırmak için o yıllarda arkadaşlık edip sonradan evlendiği eşi Gülay Hanım'ın okul adresine tebrik, gazete filan gönderirdim. İşte Ayhan'ın 2 Mayıs 1957 tarihli takvim yaprağına yazıp gönderdiği 7 Mayıs 1957 tarihli fırçası: (ön yüz) Saim sana kaç kere söyledim kıza bir şey yazma diye. I. defa tebrik geldi. Hadi dedik neyse. Bir daha yazmaz. Bu sefer de gazete yollamışsın. Bereket benim elime geçti. Biraz ağır konuşacam ama kusura bakma.] (arka yüz): Seni insan bilip adını soyadını

söyledik. Sen de tut böyle yap. Bir daha yapacak olursan beni kaybetmiş olursun.]

8 Mayıs 1957 Perşembe: Saat 20 12

Bugün ilk derste Kemal Or şiddetli bir müzakere yaptı. İkinci derste Köroğlu yazılı yaptı. Üçüncü derste ise Kemal Or yazılı yaptı, Dördüncü derste kimyacı yazılıları okudu. 4 gelmiş. Ben pek bir şey anlayamadım bu işten. Not baremini sordum. Keyfine göreymiş! [Nasıl bir keyifse]

Dükkâna vardım hâlâ Refik [Hızlı] meselesi. Ayrıldım, Ali [Türkmen]'e geldim. Eve götürmek için aldığım peynir ve zeytinden biraz yedim. Sonra bizimkiler sinemada yer ayırtacaklardı. Sinemaya gelince Naci[?]'yi balkonda gördüm. Yer olup olmadığını sordum. "Var." Dedi; "5-C'liler var mı?" deyince de "Yarısı burada..." dedi. Çıktım balkona. Orta sıradan bir sıra baştan başa 5-C'lilerle dolu idi: Ben, Muzaffer Aysun, Türker Tuncer, Fehmi Kurşun, Doğan Dağdeviren, Atila Mater, Savaş İlter, Özcan Özal, Önal Vasıf [Öztaş], Celal Hidayetoğlu, Barbaros Küçükataş, Hüseyin Mıhoğlu, Turgut Yurtsev, Cavit Çetinbahadır, vs. Filmler Güzeller Güzeli, orijinal adı? Marilyn Monreo ve Tam bir saat devam etti. İkincisi ise bir buçuk saat geçti. İsmi Kanlı Baskın idi. Artistleri pek tanınmış değil idi. Bir kovboy filmi... Allan Lane [Ladd ?] ve Peggy Stewart.

Yeni [Sinema]'den çıktıktan sonra aşağıya indik Saray [Çarşısı]'nın altı üstü derken Araboğlu Makası'na uzandık. Oradan ben ayrıldım. Ali'nin dükkânından malları [peynir ve zeytin] alıp ayrıldım. Eve geldim.

18.50'de spor haberlerini dinleyecektim. [Spiker] Alman Reisicumhuru Heuss'a Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde verilen fahrî hukuk doktorluğu merasimini anlattı. Tabii biz hava aldık.

9 Mayıs 1957, Perşembe: 20.00

Öğleyin postaneden iki tane Alman Reisicumhuru pulundan aldım.... Hükümetin orada ezanlar [akşam] okundu. Eve tam vaktinde geldim. Önallara geometri çalışmaya gideceğim.

[Bugün, öğleden sonraki iki ders arasında, Mersin’de polis memuru olarak görev yapan küçük (3.) dayımın lise 1’de öğrenci olan ortanca oğlu İhsan’dan iki mektup geldi. Geliş tarihlerini kurşun kalemle not etmişim. İleride aktaracağım.]

11 Mayıs 1957, Cumartesi: 20.10

Dün (10 Mayıs) ilk derste Fehime [Birekul, biyoloji öğretmeni]’ye kalktım. (sıfır)sız 10 aldım. İkinci derste Kemal Or az terletmedi. Üçüncü derste geometriye kalktım. Teorem bomba gibi. Ta başlardan bir problem sordu. Yol gösterdi. Yaparken zil çaldı. Not atıp atmadığını bilmiyorum. Dördüncü derste psikoloji yazılısı yedi geldi. İhsan’a mektup yazdım. Öğleyin Ali’den ayakkabıları aldım. İdmandan müzakere olduk.

Bugün

İlk ders askerlikten, ikinci ders cebirden, üçüncü ders kimyadan yazılı olduk. [Aynı gün, arka arkaya üç dersten yazılı?] Gelecek notlar sırasıyla; 7, 5, 2’dir. Askerlik’te iki de 5-B’li kız öğrenci vardı:

Öğleden sonra dörde kadar evde idim. Tatil’i, Pazar’ı, İstanbul Yeni Gazete’yi okudum. Dörtte [14.00] çarşıya çıktım. Liseye doğru uzandım. Kitaplıkta kep giydirme merasimi varmış. Oradan çıkan arkadaşlarla Demirağ Hastanesi’nin açılışına gittik. Fakat Sıhhat Bakanı Nafiz Körez geciktiği için çekip gittik. Kitabevinin [Yeni] önünde epey çene çaldıktan sonra eve geldim. Yemekten sonra sinemaya gidecektim. Fakat yine

meteliksiziz. Birader öğleyin 2.5 teklik verdi. Onu da Ali’ye borç verdik. İade etmedi, sinemaya gidemeyince oturup bunları yazmaya başladım.

Şimdi ne yapacağımı bilemiyorum. Goodnight. [Sen Avrupalı kalem arkadaşlarınla yazıyorsan böyle olur işte.]

12 Mayıs 1957 Pazar: Saat 22.30

Her gün aynı mesele: Elime kalemi alınca nasıl başlayayım bugün diye düşünüyorum. Ama bundan sonra düşünmeyeceğim. Bugünü bir hayli zevkli geçirdim.

Sabahleyin saat sekizde uyandırdılar. Yemek için uyandım. Yemekten sonra stadyuma gittim. Okullararası atletizm birinciliği vardı. Dün ve bugün devam eden koşular neticesinde okulumuz büyük farkla birinci, Sanat ikinci. İmam-Hatip üçüncü oldular. Dünküler: 100 metre Alp birinci, 400 metre Engin, 800 metre Sabri (rekor), tek adım Ahmet Doğru birinci (6.08), Tekeli ikinci (5.76). Gülle birincisi Sanat’tan, 4 x 100 bayrak Engin-Alp-Tekeli-Serim birinci.

Eve gelip yemek yedikten sonra Kitaplık Salonu’na gitmişim. Kahramanlık günü vardı. ‘Vazifeliyiz’ deyü girdik. Mazlum [?]’la beraberdik. En iyileri Ordu ekibinin oyunları ile Lisenin oyunları idi. Cahit Doğan’ın anlatışına değildi. En iyi şiir [sınıf arkadaşımız] İzzet Şahin okudu. Piyes fevkalâde idi. 5.30’da bitti.

Oradan çıktım, gezinirken caddede Dabâlı [Tellal Pazarı esnafından]’nın oğlu Ahmet’e rastladım. Eve gidiyormuş. Motoruna bindim, beni eve kadar götürüverdi.

Akşama misafir vardı. Dede ile iki torunu Şeyhoğlular... [Babamın arkadaşı] Yemekten sonra hemen Alilere gidip maçları

dinledim. Yatsı sonu da Önallara gittim. Az evvel geldim, hemen yazmaya başladım. Şimdi bugünün spor haberleri.

[Bundan sonra ancak önemli spor haberleri verilecek, öbürleri özetlenecektir.]

[Federasyon kupası maçları ile Şekerspor takımları arasındaki maçların sonuçları verilmiş.]

Konya bisikletçilerinden Nezir Sonakın İstanbul-Eskişehir arasındaki bisiklet yarışını yedi saat ...dakikada birincilikle bitirdi. Ahmet Renkliyorgancı da ikinci oldu.

Üç gecedir ayın tesiri altında uyuyorum. Ayı düşünerek uyuyakalıyorum. Bugün de aynı şekilde olacak, zira birkaç güne kadar ay küçülecek.

Hiç ders çalışmıyorum şu günlerde. Ama Allah kerim. Dün Aydınlara uğradım ... Yine aynı mazeret, uykum geldi, yatacağım.

14 Mayıs 1957 Salı: Saat 23.00 suları

Dün ilk ders İngilizce yazılı idi. Fizik Laboratuvarının altındaki bodrumda idim. [Bir zamanlar lisemizin basımevi imiş.] [Yazılıya girmedim.] Altıncı derste Ceval ikinci yazılıda bulunmayanları yazılı yaptı, biz çıktık.

Gece Atlas'ın üzerine notlar aldım. Sabah (bugün) 04.30'da uyandım. (Dün 11.00'de yatmışım.) Geometriye çalıştım. İkinci saat psikoloji yazılı, üçüncü saat geometri yazılı. Öğleden sonra sınıfta 16 kişi yoktu. Tarih yazılısı 6 gelmiş.

[İki sayfa arasında, derste olmayan 16 arkadaşın numaralarını yazıp yanlarına da kaç aldıklarını eklediğimi gösteren bir küçük kâğıt var.]

Okuldan çıkınca dükkâna geldim. Hakkı'ya İngiltere'den magazinler gelmiş.

Oradan Ali'ye uğradım. Ayakkabımı tamir ettirip caddeye çıktım. Doğan ve Halit'le gezdik. Pul ve zarf aldık. Eve geldim. Yemekten sonra Hakkıgil'de idim. Taha [Katircioğlu]da vardı. Belçika'ya doğum günü kartlı mektup yazılmaya başlandı.

Az evvel eve geldim. Pencereyi temizledim [oraya bırakılmış nesneleri kaldırdım anlamında]. Zira ayın ışıkları altında uyumak ne hoş.

16 Mayıs 1957 Perşembe: Saat 6.30

İki günden beri ruhum sıkılıyor. Nefret ediyorum insanlardan. Sebebini bilmediğim bir sızlama var içimde. Ne ders çalışabiliyorum, ne de fazla yemek yiyebiliyorum. Sadece düşünüyorum, düşünüyorum.

Dün sabah eli boş evden çıktım. İlk iki derse girmedim. Tuncer Birand'la çarşıya kadar indik. Sonra okula gelip derse girdim. Sonra tekrar ayrıldım.

Üçüncü ders Hava Şehitleri İhtifali için [Alaeddin Tepesine] gittik. Kız Muallimlilerle karşı karşıya idik. Oradan 1/30'da ayrıldık. Okula geldik, serbest bıraktılar... Okul çıkışı eve ekmek götürdüm. Oradan da su getirmeye gittim. 16.00'da çarşıya çıktım. Aşağı yukarı gezdim. Bir ara yanımda Erinç devardı.

Gece eve geç geldim, yani yemeğe... Erkenca yatıp erkence kalktım bu sabah. Ama bir türlü çalışmak istemiyor canım. Offffffff. (imza)

[Bugün, Konak'tan eve gitmek için belediye otobüsüne binmişim, bilet sayfaların arasında idi. E.S.O işletmesi, 10 kuruş, bilet nu. 55606. K

AYDINLARIN SORUMLULUĞU ÜZERİNE

İSMAİL ÖZMEL

Aydın kime denir, kendisini aydın sayan herkese aydın denir. Peki onun bu gidişatta sorumluluğu yok mudur, devletine, milletine ve ülkesine karşı bir sorumluluğu, bir borcu olmamalı mıdır? Onu yetiştiren ailesine, ona eğitim sağlayan, doyuran ve koruyan devletine, Türkiye Cumhuriyetine karşı bir borcu yok mudur? Düşünmeyen, karşılaştırma yapmayan, mevcutlar hakkında bir birikime sahip olmayanlar zaten kendilerini aydın unvanına layık görmezler.

Devleti yönetenlerin aydınların görüşlerine ve düşüncelerine ihtiyacı yok mudur? Onların tenkitlerinin ve öngörülerinin ne kadar isabetli olup olmadığı bir tarafa, gidişat hakkındaki değerlendirmeleri yönetenlerin dikkatini çekmemeli midir? Bazen o kadar acele karar vermek ve bazen sorulara hemen cevap vermek durumunda kaldıklarında, önemli yanlışlar ve hatalar yapmıyorlar mı? Ülke meselelerini düşünenler için, nasıl ülke çıkarlarını ön planda tutmak vazgeçilmez bir şart ise, aydınların görüşlerinin ülke yönetimlerinin dikkatlerinden kaçmaması da ülke yararına bir uğraş olarak kabul edilmelidir.

Devlet hayatı yaşayan insanlar, bir takım hukuk kuralları ile kendilerini bağlı saymaları gerekir. Çünkü devlet yasalarına

uymayanları uymaya zorlamak için yaptırım gücüne sahiptir. Eğer bir suç işleyerek devlet yasaları çiğnemişse devletin adliye teşkilatı, suç işleyenler hakkında kanuni soruşturma ve kovuşturmayı yapar. Bir kişinin hakları gasp edilmişse, mülkü işgal edilmişse, tarlasındaki mahsule zarar verilmişse, zarar gören kişi adliye Mahkemelerinde ve Ceza mahkemelerinde hakkını arar.

Peki devleti yönetenler yasalara uymazsa ne olur? Demokrasi ile yönetilen ülkelerde bunun cevabı vardır. Vatandaş idari ve adli yargıda, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa A.İ.M.'de hakkını arayabilir. Vatandaş yönetenlere bir dahaki seçimde oy vermez ve böylece sorumluluktan kurtulur. Ya aydınlar, onların dillerini bağlayan sadece çıkar hesabı mı? Yoksa konuşanları bekleyen suçlanma korkusu mu? Yoksa bu işlerin aydınları ilgilendiren bir yönünün olmadığına inanma mıdır?

Bakınız bir siyaset bilimci, Chomsky, aydınların sorumluluğu konusunda neler söylemiş:

“Aydınlar hükümetlerin yalanlarını teşhir etme, hükümetlerin eylemlerini bunların nedenlerine, amaçlarına ve genellikle gizli niyetlerine göre tahlil etme durumundadırlar. En azından Batı dünyasında siyasal özgürlüklerden, bilgiye

erişim özgürlüğünden ve ifade özgürlüğünden dolayı bu güce sahiptirler. Batı demokrasisi, günümüz tarihinde olup bitenler bize sunulurken onları gözlerden gizlemek için kullanılan çarpıtma ve aldatmacaların, ideoloji ve sınıf çıkarlarının örtüsünün altında yatan gerçekleri araştırmaya yetecek serbest zamanı ve eğitimi ayrıcalıklı bir azınlığa sağlar. Dolayısıyla, sahip oldukları benzersiz ayrıcalıklar göz önüne alındığında aydınların sorumluluğu ... “halkın sorumluluğu” diye adlandırılardan çok daha derindir.” [Avram Noamhovsky. <https://m.bianet.org/bianet/insan-haklari/171257-aydinlar-sorumlulugu>, İnternet. 27.03.2021]

Beraberce değerlendirelim:

1- “Aydınlar hükümetlerin yalanlarını teşhir etme, hükümetlerin eylemlerini bunların nedenlerine, amaçlarına ve genellikle gizli niyetlerine göre tahlil etme durumundadırlar. En azından Batı dünyasında siyasal özgürlüklerden, bilgiye erişim özgürlüğünden ve ifade özgürlüğünden dolayı bu güce sahiptirler.”

Önce yazarın hudut çizmeden bütün hükümetlerin yalan sözden fayda beklediğini iddia ederek ölçüyü düzgün tutmadığını belirterek söze başlamalıyız. Can alıcı kabuller ve işaretler bu cümlede toplanmıştır. Aydınların hükümetlerin yalanlarını açıklamak ortaya çıkarmak gibi bir görevleri vardır. Demek ki yazarın tespiti; katılırsınız katılmazsınız; hükümetlerin yalan söyleyebileceğini kabul etmesidir. Demek ki hükümetler de yalan söyler. Aydınların görevi bu yalanları ortaya çıkarmak ve vatandaşları aydınlatmaktır.

Hükümetin eylemlerini, bunların sebeplerini, amaçlarını ortaya çıkarmak da aydınların görevleri arasındadır. Özellikle

farklı bakışlar ve farklı niyetlere göre tahlil etmek durumundadırlar. Batı dünyası siyasi özgürlüklerden, bilgiye ulaşma özgürlüğünden ve ifade özgürlüğünden dolayı bütün bu işleri yapma ve aydın olmanın sorumluluğunu yerine getirme imkânına sahiptirler.

Bilgiye ulaşma imkânı olmayan veya kısmen olan ülkelerde aydınların görevlerini yerine getirmeleri için önlerindeki en büyük engel bilgiye ulaşmama halidir. Gerçek bilgilere ulaşanların da bu görevlerini yapmakta ihmalkâr davranmalarını da unutmamak gerekir.

2- “Batı demokrasisi, günümüz tarihinde olup bitenler bize sunulurken onları gözlerden gizlemek için kullanılan çarpıtma ve aldatmacaların, ideoloji ve sınıf çıkarlarının örtüsünün altında yatan gerçekleri araştırmaya yetecek serbest zamanı ve eğitimi ayrıcalıklı bir azınlığa sağlar.”

Devlet hayatında olup bitenler bize sunulurken yönetim onları gözlerden saklamak isteyebilir, çarpıtabilir yani esas gayesinden ve anlamında tereddütler yaratmak isteyebilir, vatandaş kanaatlerini yönetim lehine yönlendirmek isteyebilir, ideolojik ve sınıfsal çıkarlarını gizlemek isteyebilir. Aydın işte bu gibi hallerde gerçeğin üstündeki tül perdeyi aralamayı becermeli ve millet fertlerini doğru bilgilendirmeyi sağlamalıdır.

Burada aydınlar çok iş düşmektedir. Çıkarların saklandığı örtü altındaki gerçekleri ortaya çıkarmak için zamana, gerçek bilgilere ve iyi bir eğitime ihtiyaç vardır. Her ülke gençlerine böyle bir eğitimi ve zamanı verebilmekte midir? Batı demokrasisi bile gerçekleri araştırmaya yetecek serbest zamanı ve eğitimi

sağlayabilmekte midir? Artık imkânı kıt(az) ülkelerde ve gerçek bilgiye ulaşma imkânı sınırlı olan ülkelerde aydınların görevlerini yerine getirmeleri nasıl mümkün olacaktır?

Tabii ki bütün bu ayrıntılar her yerde ve her devlet hayatında vardır anlamına gelmez. Böyle olaylar yönetimlerin sık sık veya aralıklı uyguladığı yöntemler olduğu da göz ardı edilmemelidir.

Burada aydının hem gerçekleri ortaya çıkarmak gibi bir görevi olduğu, hem de gerçeği araştırırken karşılaştığı güçlüklerden hatta imkânsızlıklardan da millet fertlerini bilgilendirmesi gerekir. Buna bazı genel prensipler ve belirtiler hakkındaki önsezilerini de ilave etmek durumundadır. Aydınların böyle bir görevleri olduğunu kamuoyuna mal etmek de hem basının hem de okumuşların görevi olduğunu düşünüyoruz.

3-“Dolayısıyla, sahip oldukları benzersiz ayrıcalıklar göz önüne alındığında aydınların sorumluluğu ... “halkın sorumluluğu” diye adlandırılardan çok daha derindir.”

Ülke ihtiyaçlarını en acil olandan başlayarak bir öncelik sıralamasına tabi tutulması gerektiği yönetimlerin uyguladığı metotlardan birisidir. Böyle bir perensibi olmayan yönetimlerin kusur ve noksanlarını; demokrasilerde önce muhalefetin sonra da aydınların ve basının; ortaya çıkarması umulan sonuçlardan birisidir. Ülke insanlarına sağlık hizmetlerini yeterince temin edemeyen; geçim sıkıntısı içinde olan geniş kesimlerin yakınmalarına yeterince cevap vermeyen bir yönetim anlayışının objektif usullerle değerlendirilmesi aydınların görevleri arasında sayılmalıdır.

SONUÇ OLARAK:

Özellikle demokrasi aleyhine gelişen siyasi gidişat karşısında, muhalefet partilerine, basına ve aydınlara ve millet fertlerine düşen görevler daha da bir önem kazanmaktadır. Ülkeyi yöneten zihniyet hayata ve dünya olaylarına sınırlı bir çerçeveden baktığı, tablonun bütününe bakmayı ihmal ettiği ve Türkiye’yi uluslararası arenada görüldüğü gibi bir duruma getirdiği, çözüm üretme ve bünyeyi güçlendirme reflekslerinin yeterince çalışmadığı bir dönemden geçtiğimizi söyleyebiliriz.

Demokrasi, şeffaflık ve hesap verebilirlik esaslarını temel alan ve vatandaşın hak ve hürriyetleri ve basın özgürlüğü gibi hürriyetlerin yasalarla teminat altına alındığı, hür seçimlerle iktidarların değiştiği bir yönetim şeklidir. Yönetenlerin yetki ve sorumluluklarının da yasalarla belirlendiği, bütün harcamaların yasalara göre yapıldığı bir yönetim olması sebebiyle; insani bir yönetimdir. Yani DEMOKRASİ insana değer veren bir yönetim biçimidir. Bu sebeple demokrasi dışı hareket ve söylemlerin karşılıksız kalmaması ve gereken ikaz ve açıklamaların kamuoyuyla paylaşılması önemli bir ihtiyaç olarak karşımızda durmakta ve isabetli bir çözümü beklemektedir.

Bu çözüm seçim sandığını vatandaşın önüne koymaktır. İşte seçim sandığının ortaya konulmasıyla vatandaşın sorumluluğunu yerine getirmesine imkân veren çok önemli bir çözüm ve çare olarak görünmektedir. Ancak böylece, ülkenin ve ülke insanlarının önünü görebilir hale gelmesi mümkün olur diye düşünüyoruz.21.06.2021

ŞİFA

Sebat etmek lazım her ne gelirse,
Hercai olanlar bulamaz şifa
Her tanda bir yeni güneş belirse
Işık verir ama eylemez vefa.

Menzil ile maksut ayan olunca
Kılavuz istemez, getirir şifa
Sitemsiz vuslata hayat boyunca
Kul olup koşmalı ne lüzum şifa.

Gönül dol dol boşal kime ne bundan?
İlaç sen tabip sen, bekleme şifa
Hal olmazsa, hayal sarıl kolundan
Bu da bir hekimdir o derde şifa.

10.IX.950-KAYSERİ
Hasan Hüseyin ÖZMEL

GELMEDİ

Ulu tanrım medet, canan gelmedi
Figanla hemdemim, ahım dinmedi
Feryat, imdat, firkat yaşım silmedi
Zahirden batına yolcuymu yakın.

Zulmün bana şimdi oldu bir mabet
Kahr, keder, mihnet makbul ibadet
Hayranınım ancak evvel müebbet
Zahirden batına yolcuymu yakın

8.IX.951-KAYSERİ
Hasan Hüseyin ÖZMEL

TÜRKİYE’M RUHUMUN BÜTÜN EZBERİ

Aşığım tarihin kutlu yoluna
Hafızamın yüklü sandığı mazim
Lokman nasihati anlat oğluna
Atiye adil nesil olsun ZAMAN
Türkiye’ m, ruhumun bütün ezberi...

Malazgirt’te dinle ‘Fetih Süresin...’
Gönül sırlarında kale göresin
İnsan hayatını halde yorasın
Atiye adil nesil olsun ZAMAN
Türkiye’ m, ruhumun bütün ezberi...

Bir ömür feryadım kopsun aşkına
Fırat, Dicle, Aras taşsın aşkına
Denizler köpürsün vatan aşkına
Atiye adil nesil olsun ZAMAN
Türkiye’ m, ruhumun bütün ezberi...

İmanım, ihlasım bağrında yangın
Kuru sevda değil, çağrında engin
Vatan toprağıdır, emsalsiz zengin
Atiye adil nesil olsun ZAMAN
Türkiye’ m, ruhumun bütün ezberi...

En âlâ makamın sana şehadet
Nöbetinde olmak bile ibadet
Vatan toprağını aşkla imar et
Atiye adil nesil olsun ZAMAN
Türkiye’ m, ruhumun bütün ezberi...

Bedrettin KELEŞTİMUR

ANNEM KEZİBAN

23 Mart 1980 yılında vefat eden Annem Kezban'ın
aziz ruhuna armağan ediyor ve rahmetle anıyorum.

Kıraç topraklarda çiçekler açar
Güneş mutluluk dağıtır
Çocuklar çiğdem toplar, nergis getirir
Kuşlar da uçar göklerde kanat çırpır
Karanlık dünyamızda olumsuz
Bir pazar akşamında
Bir mum söner, bir daha uyanmamak
üzere
Güzel anam, tatlı anam garip etmiş elveda
Âşık Veysel'in toprağına kavuşur
Gökte bulut, yağmurda umut
Annem artık meleklerle konuşur

Ufuklarda bir ses gelir
Dili Kur'an
Özü Furkan
Ağrı, Cilo ve suphan
Annem Keziban

Kiminin
Evinde ocaklar tutuşur
Kimin evinde ocaklar umut taşır
Uğursuz pazar günü ortalık kapkaranlık
"Yer demir, gök bakır"
Kara haber tez ulaştı
Mardin, Urfa ve Diyarbakır
Kötü karamsar bir geceydi
Karanlık bir düş gördük
Yayan yapıldak, düştük yollara

Ağlıyordu Şerif, Kadir ve Gülistan
Ölüm ne acı bir söz, kör yılan gibi
Kıskıvrak acımasızca sardı bizi
Bin kere yüz bin kere yaşadık onu
Hemşerim Cahit Sıtkı'nın kulakları
çınlasın
"Geç fark ettik taşın sert olduğunu"

Uzaklardan bir ses gelir
Pek yaman
Özü Kur'an
Dili Furkan
Annem Keziban

Ne denli güzel söylemiş şair
"Yalvarmak, yakarmak nafi bugün"
En güzeli Allah'a sığınmak
Budur ancak her şeyden önemli
Yürekler kor gibi, gözlerimiz nemli
O artık dönmemek üzere göklere uçtu
Sevdiklerine, dostlarına kavuştu

Bir ağıt ki yakılır pek yaman
Son yarışta akrep yelkovan
Uçtu saatim, kör oldu zaman
Annem Keziban

Abdülkadir GÜLER
27 Mart 1980- Diyarbakır

HUNTINGTON'A ELEŞTİREL BAKIŞ'IN KİTABI

Dr. Nur N. ÖZMEL *

İsmail Özmel küresel salgın sürecinde kaleme aldığı Aralık 2020'de yayınlanan yeni kitabında, çağdaş düşünür Samuel Huntington'un değişmekte olan dünyada ekonomiler veya ideolojiler yerine medeniyetleri işaret ettiği tezini ele almaktadır. Derin birikimi ve tecrübesi ile Özmel, yüzyıla damgasını vuran bu tezi birçok güncel örnekler ve alıntılar ile yeniden yorumlayarak günümüz okuruna sunmaktadır.

Kitap birbirinden bağımsız görünmekle birlikte bir düşünce silsilesi ile devamlılık arz eden birçok bölümden oluşmaktadır. Her bölüm tek başına bir tez olmakla birlikte, aynı zamanda kitabın bütününde bir yapıtaşı görevindedir. Örnek olarak şu başlıklar fikir vericidir: "Yönetim Niçin Riskli Yolu Seçiyor?", "Medeniyetler Niçin Çatışsın?", "Orta Doğu'nun Bundan Ne Derece Haberi Var?", "Bugünkü Çatışmaların Sebepleri Nelerdir?". Yazar bu sorularla bir bakıma büyü ve özlenen bir var oluş olarak "medeniyet" kavramını sorgulamakta, "Batı Tektir, Ama Evrensel Değildir" yaklaşımı ile okuru da bu sorgulamanın içine almaktadır.

Yazar, uluslararası derin ve köklü sorunları, tarihin acılarını kendi insancıl ve bilge bakışıyla ele alıp, aşına olduğumuz acı üslubu ile dünyadaki krizlere gerçekçi bir pencereden bakmamıza imkân vermektedir. Bu duruma örnek olarak şu başlıklara bakılabilir: "Devletler de İnsanlar Gibidir", "Demokrasiye Bağlılıkları Belirsiz Hareketler", "Medeniyetler Niçin Kavgaya Etsin



Konuşmak Varken".

Yazar İsmail Özmel'in yaşamayı ve insanı seven edebiyatçı kimliğinin yanı sıra hukukçu yönü bu kitapta da görülüyor: "Hürriyetlerin yasalarla ve eşit uygulamalarla yürürlükte olmasını sağlayacak, hür seçimle gelmiş, paralı tasarrufları devlet organlarınınca denetlenen, idari işlemleri esas, maksat ve şekil yönlerinden denetleyecek kurumlara sahip yönetimler devletin olmazsa olmazlarıdır." (s.188)

Kitap yalnızca çağını anlamaya ve anlamlandırmaya çalışan genç okura hitap etmemektedir. Bireyin ve toplumun mutluluğunun yönetenlerin sorumluluğunda olduğunu dile getiren yazar ahlak ve vicdan gibi değerlerin uygulamalarda görünür olmasının önemine işaret ederken, kendi ülkemizden uluslararası alanlara kadar uzanan tespitler ile günümüzün açmazlarına ışık tutup yetki sahibi kişilerde de ufuk açmaya, farkındalık oluşturmaya çalışmaktadır.

İsmail Özmel, Medeniyetler Çatışması mı? -Huntington'un Düşüncelerine Eleştirel Bir Bakış- Salkımsöğüt Yayınları, Konya 2020, 240 s.

* İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi

Geniş dallı yüksek çam ağalarında daldan dala atlayıp kaçarak oynan bir çocuk oyunu.

PARİS'TE BİR AKŞAM

-bütün uyumsuzlara-

Paris'te bir akşam

La VielleLanterne sokağından geçerken

Birden karşıma çıkıverdi

Nerval'in kendini astığı sokak lambası

Eski bir dost gibi bakiştık uzun uzun

Uzun uzun konuşmak istedik

konusamadık

Bütün meyhaneler erken kapanmış

Çiçekçi kızlardan eser yok şimdi

Akşam erken çökmüş Paris'e

İçimde bir yükle dolaştım saatlerce

Saatlerce kovalandım sokak lambalarıyla

Ellerimde esrik bir denizin tadı vardı

Saçlarımda kış imbatları

Yarım kalmış aşklarım vardı

bitmeyen sirenlerim

Ardımdan kovalayan sokak lambaları

vardı

Aklımda yolculuklar

Belki de bir intihar vaktidir zaman

İntihar bir direnmedir anlamsızlığa karşı

İçinde ölümler biriktirmiş birisi için

Yaşamak bir zulümdür, dünya cehennem

Ben de yenildim işte, ey zaman

ben de mağlubum

Bütün göksel çekimim tükeniverdi

bitti çılgın maceram

ağrılarımı toprağa vermenin zamanıdır

Çünkü yerçekimine bağlıdır her hayat

Paris'te bir akşam

La VielleLanterne sokağından geçerken

Cinayet mahalline dönen katiller gibi

Suçladım, yargıladım, mahkûm ettim

kendimi

Ve anladım

Hiç uzun olmamalı bir şairin hayatı

Ölüm ki ölümdür ölümün

Bu bir veda havasıdır, kısa tutmalı

Şairin ölümü de şairane olmalı

kararlı ve mağrur öylece ilerledim

bir sokak lambasına

Ali İhsan KOLCU

acı şiir

-1-

evi yitirme, umudu korkuya yatırma
 bir yıldız tut; yarına, bilime bel bağla
 yalana, dolana ve talana el bağlama
 paraya tapanlara inat, ırmak ol çağla

gönül evinde hasret, kanayan acı
 gelenim gidenim yok, o uyku ilacı
 sanki ben kimsesizim, öksüz, yetim
 garibanmışım, sakın ha bana acıma
 eskiyor ama yok olmuyor, sinsi acılar
 başında kızıl hilal, yüzü ve maskesi al
 gül benizli bir kız sus diyor, gözü kara
 karartma gecesi, karantinada umut ara
 ey doktor! koronadan koru, yaramı sar
 acısı derin yaramı kaşıma, kanatma yar
 acıyı bal, dikenî gül ve şiiri isyan eyledik
 isot tarlasında, aşısı şekerli şiir hasatı var.

-2-

vay ki vay! şaka gibi, ölümü bile yarenlik
 ah gönül ah!..sen hangi çılgınlığın ağıdısın?
 benzimizi sararıp solduran, güz çiçeği iğde
 gönül evini yandıran, ocak söndüren Niğde
 sen çifte belikli, kınalı gül kızdın, su başında
 son küresel korona yoğun bakım savaşında
 yenik düştün-yaşanası yaşama erken küstün
 ne? kim gönül, kim eren, kim kimden üstün?
 ilkel toplum, kılan, yılan, yalan, boran, her an
 o güz vurgunu yalman, ak toprakta kanayan
 nakkaş tepe gömütlüğü, Boğaziçi, gönül evin
 yaşamadan yaşlanan ve hakka erken yürüyen
 sevgiyle doğan her günde, anılarda yaşayan
 ah anam ah, ah ablam ah!..uğurlar ola can.

Dursun ÖZDEN

3 aralık 2020 • [Gönül Eren anısına]

SEVDANIN ÖYKÜSÜ...

Sana en güzel güller getirdim,
 Sen gibi sevecen, sence gülümser..
 Gül yanaklarına buseler konsun,
 Gönül her an seni anar benimser

Ellerine al apak umutlarını,
 Sevdanın vuslatı hep sana küser.
 Gel dök bana içli dert küplerini,
 Bilmem acı poyraz nereden eser.

Kaybetme vuslata umutlarını,
 Bir gün sevgi bağı seni enseler.
 Gözyaşların yıkar sevda kirini,
 Efilefil sinelere çiseler.

Bir kör düğüm olan sevda çilesi,
 Yaşamayan bilmez görebilseler..
 Ömürlere kilit vurur sevdalar,
 Onları vuslatla çözebilseler.

Çilenin bin türlü çehresi vardır,
 Sevgiyle onlar ezebilseler..
 Seveni sevene vermeyen eller,
 Şu sönen hayatı görebilseler..

Hayat senin şifren sevgide gizli,
 Ağu sunan eli sevebilseler..
 Teslimi umudun yitirme sakın,
 Vuslatın yolunu çizebilseler..

Musa DOĞRUER (Teslimi)

09 mayıs 2016

ÖZELLİ OLMALI CANAN

Şafak sökerken zifirinde gecenin
 Masumiyet karinesi yüz cemalin
 Uğursuzluğun çanını çalarken baykuşlar
 Çıgıktır sesin, merhamet kokulu duadır ellerin
 Gözlerin ah o ışık saçan gözlerin
 Dolunay gibi aydınlatır sokaklarını kentin...
 Bir isyanın eylem öncesidir suskunluğun
 Yıkar! zulmün ördüğü binlerce burcu
 Yağmur altında boynu bükükse güllerin
 Binbir ırmak olup kainata akar yüreğin
 Gözlerin ah o kara gözlerin
 Duyguların tuale resmedilen gölgesidir...
 Çiçekler büyür göğsünde dört mevsim
 Varlığıyla anlam yüklenir can ve canan
 İmgesi sen olmayan mısralar noksan
 Bu sağırlık, bu körlük senin suçun değil
 Zaman melankolik, duvar saatleri şizofren
 Özelli olmalı özelli! En dar vakitlerde özlenen.

Muhammet Yalçın AZİZOĞLU

SAKLAMBAÇ

aynanın sırçasına değdiğinde
 dedenin elleri
 şiirin sesi oldu
 eridiğinde gündüz
 girince her eve uyku
 bir martı buldu rüyalarımda beni
 indi geceye
 tünedi pencereye
 derler ki aynı martı
 Kız kulesi ile Galata'nın yavrusu
 su sesinde dinlendi
 önüm arkam ebe dedim
 pamuk dedenin sakalına gizlendi

Zeynep KARACA

Tül Çek Sisli Düşlere

koşturdun yıllarca kim ne için
 eksik bir şeyler vardı yalan
 seviler
 hep alkışlandın coştukça coştun
 sisli sabahlarda buldun kendini

dostluk arkadaşlık avunursun
 canlanır gözünde kaybolan yıllar
 uzanır gidersin dalgınlığında
 her baharda coşan ırmaklar gibi

abartıydı sende yasayan sevi
 sende anlamadın gerçeği
 yıllar sonra sancısı yüreğinde
 karanlıklar gezinir gözlerinde

son yolcu değilsin bekleyen
 insana değerdir paylaşmak sende
 özlemdir sevgiler dudaktan kalbe
 özgürlüğe doğru bir adım önde

imgeler küçülür seviler büyür
 koca bir yumaktır sığmaz zamana
 çözülür mü bilmem labirent
 bulmaca
 katar katar geçerken gözlerinde

sıyrıl hayallerden gerçeğini gör
 seni bekleyen var senden
 beklenen
 aydınlat dünyanı umut ol yarına
 yen kaderini tül çek sisli düşlere

Cemal KARSAVRAN

ÖMRÜM YETERSE

Seherde çıktım yollara
 Elimde bir çıra, bir de sopa.
 Çıktım, indim çaldım kapıları
 Aradım, aradım, ha aradım.

Sordum durdum, gören var mı?
 Sirtında yırtık zıbın, elinde çaput topu
 Ayağında çarık mı var, yoksa çıplak mı?
 Aradım, sordum gören olmadı.

Sokak sokak aradım durdum
 Görenler de gördüm demedi bana.
 Bir ara oturmuş dibek taşına
 Ordan kalktığını gören olmadı.

Aşağı Oda'da oynuyorlar, toasmaçlı kayrak
 Gittim vardım, ben de oynayayım.
 Kayrak yok demeyin bana, bulur gelirim.
 Oynadım, oynadım ama doymadım.

Oyun bitti, bir de çam bulalım
 Seçelim bir ebe elsende oynayalım.
 Yakalanmayalım, daldan dala kaçalım,
 Yakalasın bizi, ebe olalım.

Sığır güdenleri gördüm, koşturup durur.
 Tutmuş böğelek dağılmış sığırlar.
 Yay boynuzlu öküzüm de Karadağ'a doğru
 Aradık, aradık, ha aradım.

Ne yaptın dedim, yapıştım yakama
 Ne bu hâlin, koşturup durursun?
 Bırak yakamı dedi, söylerim babama,
 Ne güzel günlermiş, arayıp durdum.

Ara, ara durmadan ara
 Dürümünün içinde var mı pırasa?
 Baldırın çıplak, kalın mı, hırkan varsa?
 Tamahtım vardı çakşıra, dokuyuveren
 olmadı.

Çok yorulmuşsun, koşturup durma
 İç Alanı'ndan Tombalak'a yokuş yukarı.
 Ne işin var, Uzun Oluk'ta, Ters
 Çayırı'nda?
 Hep oraları dolaşıp, koşturup durdum.

Taşlara çarptım tırnağım kırıldı,
 Nasırlar üst üste tabanım yarıldı,
 Atlayamadım dereyi, sırtığım kırıldı.
 Çek ha çek, biter mi dertler?

Zaman geçer uğrarsa yolun
 Meydanda kurulup durur gıngırgeç
 Bu yana ben bineyim, öbür yana Raşit
 Koydum göbeğine kömür, bindik
 gıcır gıcır.

Bu kafayla çok binersin
 Bak çevrene var mı bilen?
 Senden başka var mı meydanda gören?
 Yaşarsın yeniden, anlatır durursun.

Hiç var mı gidip gelen,
 Ekinler ermiş mi var mı gören?
 Bir elinde orak, sonra da düven
 Yap bir tınaz savur ha savur.

Çok yorumdum, yeter artık
 Vur başına soğanın yap bir katık.
 Acıktım deyip durma, doyur karnını
 Getir de direğin dibinden kedinin
 artıklarını.

Dolanıp durdum hava karardı .
 Gözlerim aradı durdu, görmedi kimse
 Gene gelirim herhâlde haber gelirse,
 Nefesim kesilmez, ömrüm de yeterse!

Raşit EVŞEN
 Honaz, 13.12.2020

Geniş dallı yüksek çam ağalarında daldan dala atlayıp kaçarak oynan bir çocuk oyunu.
 Kocapınar köyünün kuzeyinde bir dağ
 Heves, şiddetli istek
 Kocapınar'da tarla ve semt isimleri.
 Göbek adı verilen bir eksen etrafından dönerek binilen bir tür tahteravalli. Dönerken gıcırıltı sesler çıkarır. Bu yüzden gıngırgeç denir.

Kuş ve Su

Kuş uçtu
 Açtı kanatlarını
 dua biriktirdi
 Kondu güle
 Gül açtı
 Okşadı kuşu
 Merhameti ile
 Zaman
 Saf aldı kuşu
 Kuş
 boyun eğdi göğse
 Kuş
 Gözyaşı ile
 göl yaptı
 Gül su içsin diye

Vedat YARIŞAN

Hayat

Hayat bir kavga,
 cesaretlendiğin kadar
 Hayat bir umut,
 düşleyebildiğin kadar
 Hayat bir acı,
 dayanabildiğin kadar
 Hayat bir kumar,
 riske girdiğin kadar
 Hayat bir isyan,
 direnebildiğin kadar
 Hayat bir türkü,
 söyleyebildiğin kadar
 Hayat bir bilinç,
 düşünebildiğin kadar
 Hayat bir rüya,
 uyuyabildiğin kadar

Serdal GÖÇMEN

İKİNDİ RUBAİLERİ

LÂCİVERT AKŞAMLAR

Gölgenin karaltısı raks eylerken camlarda...
 Yine eğleşir durur deli gönlüm gamlarda
 Gönül terazisinde ağır gelir hasretin
 Geceyi nuş eylerim lacivert akşamlarda

SAFİMIZDAKİ SAFLAR

Akıl savuştuğunda peş peşe gelir gaflar
 Farelere kalmıştır kitap istifli raflar
 Beyinler çölleşince filiz vermiyor akıl
 Bir türlü uslanmıyor safımızdaki saflar

BAL MUMUNDAN HEYKELLER

Kendisini müçtehit sanmaktadır nicesi
 Mantık üryan geziyor, aklın düşmüş peçesi
 Afra tavra yapıyor bal mumundan heykeller
 Birbirine karışmış gündüzü ve gecesi

AY BULUTA GİRENDE

Gurbet derin bir yara, içimde kanar durur
 Közdür sıla hasreti; depreşir, yanar durur
 Ay buluta girende artar yalnızlığımız
 Mecnûn'a dönen yürek Leylâ'yı anar durur

HAYAT AĞACI

Gidilen yol tükenir, görünür son durağı
 Hayat ağacımızın dökülür can yaprağı
 İpekten elbiseler gardıroplarda eskir
 Üryan bedenlerimiz yorgan eyler toprağı

YALAN VE HAKİKAT

Hakikat hiç eskimez, yalan çabuk dökülür
 Doğruluğun bileği zannetme ki bükülür
 Yalan zifiri gece, hakikat ay gibidir
 Yalan sert bir rüzgârda köklerinden sökülür

M. Nihat MALKOÇ

BEŞİR AYVAZOĞLU'NA GÖRE BİYOĞRAFI YAZIMINDA METOT

İSMAİL ÖZMEL

Beşir Ayvazoğlu şair ve yazar olarak birçok esere imza atmış, takdir gören eserler vermiştir. Bu yazımın konusu onun biyografi yazımında geliştirdiği metot olacaktır. Yorum için elimizde Peyami Safa biyografisi vardır. Peyami (Hayatı Sanatı Felsefesi Dramı) adıyla yayınlanan esere yazdığı önsözde “ En iyi biyografiler, akademik bir disiplin içinde, fakat edebî bir duyarlık ve üslupla yazılmış olanlardır. Biyografi yazarı güçlü bir empathy(duygudaşlık, İ.Ö.) kabiliyetine sahip olmalı, hayatını anlattığı şahsın ruhuna nüfuz etmeli, beyninin kıvrımlarında dolaşmalı, hatta mahremiyetine girmeli, onunla özdeşleşmeli, onun gözü ile bakabilmeli, fakat bu yakınlık asla taraftarlığa dönüşmemelidir.”

Biyografide hayatı anlatılan yazarın, önce eserleri, hayatı, çevresi, çevresindeki diğer yazarlar ve dostlarının anıları, bu anılarla şekillenen kişiliği öncelikle önem kazanıyor. Yazarla beraber yaşamışçasına doyurucu bilgiler ve duygular, onun özel hayatının eserlerine nasıl yansıdığı, eserlerinin yazıldığı dönemin hangi olaylarından etkilendiği ve bunları bir roman yazarı olarak, nasıl bir edebi üslupla, olaylar zincirinin nasıl bir parçası haline getirdiği, gibi birçok ayrıntıyı gözden uzak tutmamak gerektiğini anlatıyor.

Örnek olarak seçtiğimiz Peyami Safa

biyografisinde ilk akla gelen kitabın adıdır. Acaba yazar kitabına ad olarak Peyami diyor da Safa'yı niçin kullanmıyor. Söyleşide sormayı akıl etmemişim. Bir söyleşiyi de eserleri ve konuları üzerine yoğunlaşan bir sorular zinciri ile yapmalıyız. Konularını nasıl seçtiğini, kültür ve medeniyet tarihimize ilgili eserlerinin nasıl bir duygu ve ilgi ile yazdığını sormalıyım.

Sanıyorum ki Safa ikinci adını, çok ıstırap çekmiş, hayatı sağlık, geçim şartları ve diğer kalem kavgalarıyla (polemikleriyle) dağdağalı ve mücadeleli geçen ve sıkıntılar ve acıların yakasını hiç bırakmadığı Peyami'ye, Safa ikinci adını yazmakla onun acılarıyla alay etmek gibi bir anlamı çağrıştıracaklarını düşünmüş olabilir. Çünkü safâ: “ 1- Gönül rahatlığı, rahatlık, kaygısız ve sakin olma. 2- Eğlence, zevk, neşe.” (TDK sözlük, 10. Baskı) Anlamlarını içermektedir.

İkinci sorum: Telefonla söyleşi için konuştuğumuzda, Akpınar'ı kırmak istemem, söyleşi sorularına cevap vereyim.' Yeni baskı yapacak eserimi adeta yeniden yazıyor gibi gözden geçirmeden matbaaya vermem'(1) sözü benim için de uyarıcı oldu. Eseri bir daha gözden geçirmek demek ona hâlihazır birikimimle icap eden ilaveleri ve çıkarmaları da yaparım demektir. Çok yazar bu titizliği gösterir mi bilmiyorum. Benim yeni baskılara önsöz yazmakta bile ihmallerim olur. Beşir

Ayvazoğlu, kalem sahiplerine, ilginç bir noktayı işaret ederek siz de bunu yapabilirsiniz demek istiyor.

Ülkemizde kitapların yeni baskıları en az üç beş yıl hatta 10 yıllık aralarla mümkün olmaktadır. Bu arada yazar okumaya ve yazmaya, düşünce ve duygu dünyasını zenginleştirmeye devam etmektedir. Baskısı yenilenecek eseri bir daha okuyup gerekli müdahaleleri yapması eser için de okuyucu için de bir kazanç olacağı kabul edilmelidir.

“Tarihin her döneminde başarılı olmuş insanların hayat hikâyeleri merak edilmiştir. Özellikle ürkütücü bir değerler kargaşasının yaşandığı, normların altüst olduğu günümüzde, biyografi türü ayrı bir önem taşıyor,” diyen yazar, “okuyucunun çok zaman farkında olmadan ‘nasıl yaşamalıyım, davranışlarımı hangi normlara uydurmalıyım?’ gibi sorularına somut cevaplar aramaktadır.” Zihninde böyle soruları olan, kendi kendine böyle sorular soranların biyografi okumalarını tavsiye etmek gerekir. Çünkü biyografi yaşanmış bir hayatın bir metot dâhilinde anlatımdan ibarettir. Ama bu şu demek değildir, biyografi konu olarak seçtiği yazarın bütün hayatını, duygu ve düşüncelerini, ömrü boyunca karşılaştığı problemleri ve başarıları tam olarak eserine yansıtır. Bu mümkün olmayan ama biyografi yazarının hiç aklından çıkmayan bir hedeftir.

Biyografi bir roman gibi sürükleyici olmalıdır diyen Ayvazoğlu, hayatı anlatılan şahsı bütün hüviyeti ile gözlerinizin önünde canlandırır” diyerek okuyucu açısından olaya bakıyor ve biyografi eserlerinin kuru bir olaylar zincirinden ibaret olmaması gerektiğini, buna ruhi ve manevi atmosferin

de yansıtılması gerektiğine işaret ediyor.

Bir diğer prensip: “İşe başlarken (eseri yazmaya başlarken) ilk kararım mümkün olduğu kadar ‘nötr’ kalmak, sadece anlamaya çalışmaktı. Niyetim ne kusursuz bir put yontmak, ne de meziyetlerini gözleyerek bir günah keçisi yaratmaktı. Zaafları ve meziyetleriyle, günahları ve sevaplarıyla bir beşer portresi çizecektim, o kadar.” Bu objektiflik çabaları eseri gerçeğine yaklaştırmak bakımından göz ardı edilmemesi gereken bir önemde olduğu, ancak okuyucuya böyle “güzel ve iyi yazılmış” bir eseri vererek yazarın ve okuyucunun mutluluğunu aynı derece önemsemek gerektiği de belirtilmiş olmaktadır.

544 Sayfalık böyle göz dolduran eserin yazarı, sonunda bu esere neyin ne kadar yansıdığının takdirini okuyucuya bırakarak; “Peyami Safa gibi çok yönlü, çok renkli, altmış iki yıllık ömrünün kırk beş yılında sürekli yazmış, sürekli acı çekmiş, sürekli düşünmüş, kavga etmiş bir adamı bütünüyle kuşatmak imkânsızdır” diyerek eserin bu ölçüler içinde değerlendirilmesini istemiştir.

En sonunda söylenmesi gereken son cümleyi de ilave ediyor: “Peyami ‘hayatı roman’ olanlardandır; ben işte bu romanı yazdım. Ne kadar başarılı olduğuma elbette değerli okuyucularım karar verecektir.”

Peyami biyografisiyle, Peyami Safa tekrar edebiyat dünyamıza döndü, adeta tekrar hayat buldu ve aramıza karıştı. Okuyucu bu abide eserden kendisine, bir takım dersleri hayatın gerçeği olarak görmesine, genç yazarların da onun çeşitli konulardaki kalem başarısını okuyarak, gayretlerini artıracağına inanıyorum. 19.03.2021

ÖYKÜ: BAHAR YAĞMURU

Şakir MUSALLİ

Gece boyunca durmadan yağan yağmur sokakları tertemiz yıkamıştı. Sabahın serinliğinde yağmurla ıslanmış taze hava tüm canlıları yaşama isteği ile dolduruyordu. Her nefeste ciğerlerin en dibine kadar inen bahar havası oradan damarlara akarak tüm bedeni yeniden bir doğuşun muştuları ile selamlıyordu. Şehrin ruhu geren gürültüsünden, insanı acımasız bir arabeske kapatan havasından, kirinden, pisinden temizleyen bir anne gibi gökyüzü, yağmurları ile insanlara yeni bir hayatın kapılarını aralıyordu. Bütün bir gece hırçın bir çocuk gibi mızımızlanan deniz, rüzgârın durulması ile sakinleşmiş, şarkı mırıldanan bir çocuk gibi hafif hafif dalgalanıyordu. Yolcular masmavi uçsuzluğu seyretsin de huzur bulsun diye denizin kenarına sebil gibi çekilmiş yollardan geçen arabalar yağmurda yıkanmış asfaltta yer yer gölgelenen suları gökyüzüne toz halinde savuruyordu.

Bu şirin tatil köyüne geleli üç aydan fazla olmuştu. Sakinliğe susayan şehir ahalisinin hafta sonu pikniğe gider gibi kaçtığı bu tatil köyü sonbahar aylarında yavaş yavaş canlılığını yitirmeye başlıyor, kış

aylarında ise yerini ıssızlığa terk ediyordu. Sıcacık günlerde munis bir arkadaş olan deniz kış ortasında hırçınlaşıyor, yeri geldiği zaman sahilleri bir kamçı ile döven acımasız bir kahyaya dönüşüyordu. Deniz kenarına yapılmış küçücük bir sığınma kulübesinde yaşamaya alışması epey zor olmuştu. Önünde yemyeşil çimenlerin bir halı gibi serildiği bahçede yüzünde hiçbir hüznün gölgesi oluşmadan umarsızca koşturmak, serin bir ağacın gölgesine uzanıp gökyüzünün insanın ruhunu okşayan dinginliğini izlemek, bir aile saadetini doya doya yaşamak bu dünyada bir canlının tadabileceği en mesut hayattı. Çocuklarla oynamayı çok seviyordu. Onları eğlendirecek oyunlar buluyor, onlar güldükçe neşelendikçe dünyalar onun oluyordu. Sevdikleri ile beraber olmak, sevmek, sevilmek... sevilmenin, sevildiğini hissetmenin şu hayatta ekmek gibi, su gibi bir nimet olduğunu anlamıştı. Hele o hanım... Bir anne şefkatinin sınırsız sardığı gözleri ile kendisine baktığı zaman bu dünyadan olmayan sevgi alemine giriyordu. O hep yanında olsun, kendisini sevsin istiyordu. Sevilme ihtiyacının en büyük esaret olduğunu o zaman

hissetmişti. Omuzlarına dökülen sarı saçları, dudaklarını hafifçe büzerek gülümseyişi, genzini bir gül yaprağı gibi okşayan parfüm kokusu...

Bu şirin tatil köyüne gelme kararına en çok evin küçük çocukları sevinmişti. Heyecandan gece boyu uyuyamamıştı çocuklar. Arabanın hafifçe açılmış camından yol kenarında akan denizi izledikçe çocukların heyecanına o da katılmıştı. Hayatında ilk defa denize girmişti. Ayaklarına tatlı bir sıcaklık veren kadife gibi kumlarda koşturmuştu. Ömrünün belki de en güzel hafta sonunu yaşamıştı. Bir ailenin içinde olmak, sevmek, sevilmek... Karşılıksız bir mutluluğu doya doya yaşamak... İşte cennet buydu.

Sonraki gün aile topluca arabaya binip gittiklerinde arkalarından bakmıştı. Kısa süreliğine giderlerdi. Arada olurdu böyle şeyler. Sonra ya akşamüstü ya da ertesi gün gelirler, küçük çocukları ona özlemle sarılıverir, bir iki mızımızlanmadan sonra hiçbir şey yaşanmamış gibi oynarlardı.

O akşam gelmediler. Sonraki akşam da. Diğer akşamlarda da... Kendisi gibi ortak bir kaderi paylaşan derbeder arkadaşları ile yaşamayı öğrendi. Hayırseverler tarafından yaptırılan bir kulübede gecenin ıssızlığında yıldızları seyredebiliyordu. Acıktığı zaman yemek

bulması zor olmuyordu. Susadığı zamanlarda da su. Ancak içindeki sevgisizliğin kavurduğu yürek yangını serin sular söndüremiyordu. Suyun ve soğğun dindiremediği bir ateşti bu.

Yağmurlu bir bahar sabahı sarı saçları hafif ıslanmış bir kadının kaldırımları acele ile adımlamasından işine yetişmeye çalıştığı belli idi. Hızla geçen arabaların yanında ıslanmamak için temkinli davranıyordu. Bir yandan telefonda birine bir şeyler ispatlamaya çalışıyordu. O kokuyu duydu. Kadının yanına yaklaştı. Kadın bir anda yanında beliriveren köpeğin gözlerindeki ifadeyanlamaya çalıştı. Evet, o kokuydu. Acaba o muydu? Yanına yaklaştı. Başını kadının eline sürttü. Kadın ürktü. Köpeğin yapış yapış tüylerindeki ıslaklık eline bulaşmıştı. "Git, git!" dedi köpeğe. Çantasını savurdu. Köpek çölde bir an serap görmüş susuz kalan bir yolcunun şaşkınlığını yaşadı. Tekrar yoluna devam etti. Kadın telefonda heyecanla seslendi:

.... Köpeğe araba çarptı, dedi. Bir anlık sessizlikten sonra şaşkınlıkla, köpek ayağa kalktı, gidiyor dedi.

Köpek ayağa kalkmıştı. Yalpalayarak yoluna devam etti. Öncekinde olduğu gibi bir iki saat sonra tüm vücudu dayanılmaz acılar içinde sızlayacaktı. Ama acısı asla ilk günkü terkediliş gibi olmayacaktı.

NIĞDE'DE İKİ BEKTAŞI MEZARI

Mustafa ERYAMAN

Arkeolog

- Niğde'de Bektaşî kelimesi ve Bektaşilik birçok alanda karşımıza çıkmakta ve görülmektedir. Su ve su kültürü bu alanlardan birisidir. Pınar ve pınarların beslediği derelerin isimlendirmelerinde ve bu alanlarda cereyan eden menkıbelerde Bektaşî isimlendirmelerine ve isimlerine rastlamaktayız. Kayaardı, Paşabağı Pınarları ve Menkıbesi, Bor Bektaş Veli Suyu (pınarı) ve Menkıbesi, Gümüşler Kasabası, Gümüşler Deresi üzerindeki su değirmeninde geçen Kırklar Menkıbesi, Dünderlı Köyü, Bektaş Suyu (pınarı) ve Menkıbesi gibi. Su ve pınarların dışında Niğde'de Bektaşilik kültürüne yönelik örneklerin olduğu diğer bir alanda mezar taşlarıdır. Çalışmamızda, Niğde ilinde tespitini yapmış olduğumuz mezar taşı hüviyetindeki iki özgün eser incelenmiştir. Hacı Mecid-i Baba ve Hacı Halil Efendi. Konumuzun en önemli parçalarından olan mezar ve mezar taşları hakkında kısa bilgiler eşliğinde; mezar üzerinde yer alan yazı ve sembollerdeki mesajları anlamaya çalışmak, Bektaşiliği ve Bektaşiliğin mutlak piri olan Hünkâr Hacı Bektaş-i Veli ekseninde Bektaşî meşrebine de kısaca değinilmiştir. Bektaşilikte kutsal sayı olan on iki rakamı mezar taşlarında ekseriyetle on iki dilimli Hüseyni taç olarak karşımıza çıkmaktadır. Niğde ilinde Bektaşilik meşrebi ve kültürüne

güzel örnek teşkil eden bu iki mezarın; Niğde İli, inanç kültürü zenginliğine de önemli bir katkısı sağlayacağı düşüncesindeyiz.

HACI MECİD-İ BABA TÜRBE Sİ

Mezar yapısı, Niğde'nin Kale (Alaeddin) Mahallesi, İlyasağa Sokak ile Çayan Sokağın kesiştiği nokta da I-A No'lu sivil konutun zemin katındaki oda içerisinde yer almaktadır. Oda türbe olarak isimlendirdiğimiz yapının kitabesi yoktur. Oda türbenin içerisinde Hacı Mecid-i Baba Reşid'e ait 1340 H./ 1921 M. tarihli, dikdörtgen prizma, mermer şahideli sanduka bulunmaktadır. Mermerden şahide kitabede, Hacı Mecid-i Baba Reşid'in 1340 H./ 1921 M. tarihinde vefat ettiği anlaşılmaktadır. Konutun sahibi olan Hacı Mecid-i Baba Reşid'in ölümüyle birlikte onun adına oda türbenin düzenlendiğini düşünmekteyiz. Oda türbenin, Osmanlı döneminde inşa edildiği anlaşılmaktadır. Oda türbe, yörede "Bektaşî Baba Mezarı" olarak bilinmektedir. Türbede medfun bulunan Hacı Mecid-i Baba Reşid'in kimliği ve kişiliği konusunda bir bilgimiz yoktur. Türbenin isminden dolayı Hacı Mecid-i Baba Reşid'in, Osmanlı döneminde (1921) vefat eden muhtemelen Bektaşî son postnişi veya önemli bir dervişi olduğunu sanmaktayız.

- Bektaşilik; XIII. yüzyılda Kalenderilik içinde teşekküle başlayıp XV. yüzyılın sonlarında Hacı Bektaş-ı Veli an'aneleri

etrafında Anadolu'da ortaya çıkan bir meşreptir. (Bektaşilik konusunda daha geniş bilgi için bk; Ocak 1992:373-379). Bektaşilik tarikatının mutlak piri ise Hünkâr Hacı Bektaş Veli'dir. Hünkâr Hacı Bektaş Veli, bilhassa Anadolu'da halk kitleleri üzerinde en tesirli şahsiyetlerden biridir. XIII. yüzyılda Horasan'da Nişabür şehrinde doğmuştur. Babası Seyyid İbrahim ve annesi Ahmet kızı Hatem Hatundur (Yıldırım 1998:189). Araştırmacılar, Hacı Bektaş Veli'nin Orta Asya'da bir Türk soyundan geldiğini, Hz. Muhammed'in soyuna özellikle de Hz. Ali'ye bağlılığı dikkate alınarak, soyunun Hz. Ali'ye kadar dayandırıldığını yazar. Ayrıca birçok kaynakta evlenmemiş olduğu da belirtilmiştir (Öztürker 2013:157). Merkez tekke, Nevşehir'in Hacıbektaş ilçesinde Hacı Bektâş-ı Velî'nin (ö. 669/1271 (?) türbesi etrafında teşekkül eden külliye'dir. Dünyadaki bütün Bektaşiler bu merkeze bağlıdır. Bektaşîliğin "pîr evi" olan bu külliye'nin tarihî gelişimi farklı evreleri kapsamaktadır (Tanman 1996:459). Genel bilgiler eşliğinde Niğde'de Bektaşilere ait bir türbenin olduğu anlaşılmaktadır. Anadolu'nun çoğu yerlerinde Bektaşî şeyhleri adına yapılmış türbeler, makamlar ve ziyaretgâhlar bulunmaktadır. Kapadokya bölgesinde ise; Bektaşîliğin Pir Evi olan ve merkez tekke hüviyetindeki Nevşehir/Hacıbektaş Külliyesi, Niğde/Hacı Mecid-i Baba Türbesi, Aksaray/Ortaköy Pir Koca Yatırı, Kayseri Battal Gazi Cami ve Kırk Kızlar Türbesi örneklerarasındadır.

- Türbe yapısı, Alaaddin Tepesi'nde iç kale doğu surlarının hemen altındaki,

zemin+1 katlı konutun, zemin katındaki odaya sonradan duvar örülerek türbe mekânı oluşturulmuştur. Sıvalı ve badana boyalı oda, içten 3.40 x 2.10 m. boyutlarındadır. Mezar odası tavanı ahşap olup zemini ise beton kaplıdır. Türbe odası oldukça sade olup süslemeye yer verilmemiştir. Mezar odasına giriş kuzey yönde sokağa açılan 1.30 x 0.80 m. ölçülerinde dikdörtgen basit kapı ile sağlanmaktadır. Oda içerisinde, doğu-batı doğrultu da 1.35 x 0.75 m. boyutlarında, dikdörtgen prizma şeklindeki mermerden ayak taşlı ve mermerden şahideli sanduka mezar vardır. Çift mermerden baş ve ayak taşlı, yöresel sarı trakit düzgün kesme taşlar ile örgülü sanduka biçimli mezar yapısının üzeri kesme taşlar ile üçgen formlu çatı görüntüsü verilmiştir. Üçgen alınlığı, tek dize halinde, kenarlardan kuşatan niş formlu süslemedir. Mezar yapısı, ağırlıklı olarak yeşil renkte olmak üzere beyaz ve kırmızı renkte boyalıdır. Ayrıca mezarın kuzey yöndeki geniş yan duvarında, yeşil boya altında okunamayacak ve muhteviyatı anlaşılamayacak şekilde cepheyi satırlar halinde saran Arapça yazıların olduğu da seçilebilmektedir. Mezar ayak taşının dıştan kalın kırmızı boyalı bordürle sınırlandırılan iç cephesinde; yeşil boyalı, kaideli bir vazodan içerisinden kıvrım kıvrım yükselen helezonlar çizen dallar ve bu dallar üzerinde ikişer adet üzüm ve üzüm yaprakları bulunmaktadır. Baş taşı ise on iki terkli (dilimli), bir başka deyişle Hüseyini tip taca (başlığa) sahiptir. Hüseyini tip taca (başlığa) sahip olması Bektaşîliği temsil etmektedir. On iki dilimli Hüseyini taca sahip baş

şahidenin iç yüzeyi kitabeliktir. Kitabe 0.75 x 0.28 m. ölçülerindedir. 12 satırlık kitabe harfleri ise kırmızı renkte boyalıdır (Eryaman 2017:38-39),[Fotoğraf 1].



Fotoğraf 1: Hacı Mecid-i Baba mezar taşı.

- Hüve'l Bâki
- Hayf kim El-Hac Mehmed Mecd-i Baba
- Reşid
- Nüşedüp Ham-i Bekay-ı eyledi Terk-i
- Fena
- Merd-i Mücerred olmuş idi Menzil-i
- Tecridde
- Hem Hilafetli olup Ser-tariki aşna
- Post Nişinlik eyledi bu hanende bir
- zaman
- Olmuş idi salikanirah-ı sırra rahnüma
- Alim-i irfan idi eylerdi medh-i ehli
- beyt
- Hubbuehl-i beyt idi hem zikr-ü fikrü
- daima
- Yad iderdivak'a-ı dilsüz Ahmedî
- Şafii olsun anın mahşerde şah-ı
- Kerbela
- Çar-ı alametle didim Hilmi Dede

tarihini

- Gitti Firdevs-i Niğmetecru Mecd-i Baba

- Sene: 1340 (Hicri) – Miladi 1921 yazısı ile son bulmaktadır.

- Mezar kitabesinde kimliği yazılı olan ve hayatı hakkında bilgimiz olmayan Hacı Mehmed Mecid-i Baba'nın Niğde'deki Bektaşî topluluğunun son postnişin olduğunu söylemek mümkündür.

- HACI HALİL EFENDİ MEZARI

- Mezar yapısı, Niğde Derbent şehir mezarlığındadır. Derbent şehir mezarlığının Bor yolu üzerindeki ana giriş kapısının sağındaki kayalık yükseltinin üzerindedir. Derbent mezarlığı, Cumhuriyet döneminde kullanıma açılmıştır. Özellikle 1940-50'li yıllarda şehir merkezindeki yeni imar faaliyetleri neticesinde, mahalle mezarlıklarının yıkılması gündeme gelmiş, bu zaruriyetten dolayı halk akrabalarına ait olan ve çoğu Osmanlı dönemi mezar yapılarını Derbent'e nakletmişlerdir. Konumuzu teşkil eden Bektaşî mezar yapısı da şehir merkezinden nakledilenlerdendir. Bahse konu mezar yapısı dikdörtgen planlı, güney-kuzey doğrultuda olup sonradan betonarmedir. Betonarme duvarın içi toprak dolguludur. Mezarın beyaz mermerden baş ve ayak taşları betona montelidir. Sade olan ayak taşı üçgen alınlıklıdır. Mezarda on iki terkli (dilimli), bir başka deyişle Hüseyini tip taca (başlığa) sahip baş taşına yer verilmesi, mezar sahibinin Bektaşî mensubu olduğuna işarettir. On iki dilimli Hüseyini taca sahip baş şahidenin iç yüzeyi kitabeliktir. Kitabe 0.85 x 0.25 x 0.12 m. ölçülerindedir. 8 satırlık kitabeliğin (ölüm tarihinde yer aldığı-

ketebeliği) son iki satırı betona gömülü haldedir (Fotoğraf).

F
t
ğ
a
2



Hacı Halil Efendi mezar taşı.

- Hüve'l-Bâki
- Hacı Halil Efendi'ye gelecek Emr-i

Hüda

- Birakup Fani Cihanı Eyledi Azm-i

Beka

- Hacı Bektaş Veli Bendesi Al-i Aba
- Sen yâb'a İde Erenler Olcak Ruz-i

Cezâ

- Seng-i Haraya Yazup Tarih-i Firaki
-Eyle Alâyazıları

okunmaktadır.

Sonuç olarak; tanıtmaya, okumaya ve yorumlamaya çalıştığımız Bektaşî mezarları günümüzde ziyarete açıktır. Mezarları, mahalle sakinlerinin yanı sıra Bektaşî meşrebine mensup kişilerin de ziyaret ettiği görülmektedir. Hünkâr Hacı Bektaş Veli'nin adına izafetle anılan Bektaşîlik tarikatı Anadolu ve Rumeli'de uzun yıllar kişi ve toplum üzerinde egemen olmuş tarikatların en önemlilerindendir. Bu etki ve önem, Niğde İli'nde Kaleiçi mahallesindeki türbe

fonksiyonuna getirilmiş olan Bektaşî mezar yapısında ve Derbent şehir mezarlığındaki mezarda da hissedilmektedir. Bektaşî mezar taşlarında genellikle meşrebi sembolize eden bir takım işaretler görülür. Bu sembollerin başında bir tür başlık olarak değerlendirilen taşlar gelir. Hüseyini (12) oniki dilimli taş veya Ethemî (ya da Haydarî) (4) dört dilimli taşlar şeklindedir. Niğde şehrinde şimdiye kadar tesadüf edilen Bektaşî mezar taşları sayısı iki adettir. Tespiti yapılan bu iki mezar yapısında; Bektaşîlikte kutsal bir sayı olan 12 rakamının 12 dilimli Hüseyini taş olarak baş taşlarına nakşedildiği görülür. Niğde İli'nde Bektaşîlik tarikatı ve kültürüne güzel bir örnek teşkil eden bu mezarların; Niğde ili, inanç kültürü zenginliğine de önemli bir katkı sağlayacağı muhakkaktır.

KAYNAKÇA ve NOTLAR

Ocak Y. A. (1992). Bektaşîlik. Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 5, 373-379.

Tanman B. M. (1996). Hacı Bektaş-ı Veli Külliyesi. Türk Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, 14, 459-472.

Öztürker C. H. (2013). Bektaşî Mezar Taşları Üzerine Bir İnceleme. Iğdır Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 4, 155-193.

Eryaman M. (2017). Niğde Kaleiçinde Bir Bektaş-i Mezarı, Niğde Belediyesi, Dört Mevsim Dergisi, 23, 36-41.

Not: Kitabelerin okunmasında yardımları olan Hattat/Hoca Yusuf Şükrü Şafak, Yazar-Hoca Yusuf Yıldırım ve Hoca İshak Güven Güvelioğlu'ya teşekkürlerimi sunarım.

ÖĞRETMENLİKTE İLK GÜNLER

Yaşar ÇAĞBAYIR

Konya Ereğli Yollarında

Ankara'da Kur'a çekiminden köye dönüşümün dördüncü veya beşinci günü Bakanlıktan bir telgraf geldi. Atamamın Konya Ereğli Halkapınar Ortaokuluna yapıldığı belirtiliyor ve on beş gün içinde görevimin başında olmam isteniyordu. O zamanlar okullar ekimin ilk pazartesi günü açılıyordu. Bu tarihi gözeterek 26 Eylül 1968 Perşembe günü akşamı Konya'ya ulaştım. Ereğli'ye o akşam otobüs olmadığını, ertesi gün sabah 7.00'de ilk seferin yapılacağını söylediler. Bir otele gidip yattım. Sabah Ereğli yazıhanesine geldiğimde Bursa Eğitimden Fen Bölümü mezunu Kaya Uyar'ı köşeye sazını dayamış sedirde otururken gördüm. Onun da aynı okula tayininin çıkmış olduğunu öğrendim. Kaya'nın köyü olan Gemlik - Küçük Kumla'da Halkapınar'dan birisi imamlık yapıyormuş. Ondan epeyce bilgi edinmiş Halkapınar hakkında.

Minibüs Durağını Arıyoruz

Öğleden önce Ereğli'ye ulaştık. Şehrin ortasındaki otobüs garajında elimizde birer valiz ile Halkapınar minibüslerinin nereden kalktığını sorduğumuz kişiler "Bilmiyorum." cevabı veriyor. Kafamızda "Acaba buraya ulaşım yok mu?" sorusu beliriyor. Nihayet caddeye doğru çıktık. Bir iki kişiye daha sorduk. Ancak aynı cevapla karşılaşılıyor. Ne yapacağımızı şaşırmış hâldeyiz. Bizi gözleyen bir dükkân sahibi, "Hemşerim, ben Halkapınarlıyım. Buralılar



Halkapınar lafından anlamaz, Zanapa diyeceksiniz." diye bize hem bilgi verdi, hem de minibüslerin kalktığı yeri tarif etti. Hemen bir aralıktan elli metre kadar gittik. Bir minibüs duruyordu. Üzerinde hiçbir isim vb. yok. Oradakilerden birine sorduk. Onlar da Zanapa yolcusuymuş. Çınarın dibinde gölgeleniyorlardı. Biz de onların yanında bir yer bulup valizimizin üzerine çöktük. Az sonra minibüsçü, yeteri kadar müşteri toplandığını görünce ortaya çıktı. Minibüse binip yola koyulduk. Şehrin evleri seyrekleşince bahçeler arasından, gölgeli yollardan Toroslar olduğunu tahmin ettiğim yüce dağın eteklerine doğru yol almaya başladık. Bir yerde, yol ayrımına "İvriz Öğretmen Okulu" tabelası takılmış. Bir on dakika daha gittikten sonra, bahçeler

arasında evler görünmeye başladı. Girişte Halkapınar tabelasını gördüm. Bir müddet daha gittikten sonra yolculardan birisi "Hoca mektep burda.." diye sol tarafı gösterdi. Baktım "İlkokul" yazıyor. "Bu ilkokul, ortaokul nerde?" diye aynı adama sordum. "Ortaokul açıldı mı?" diye şoföre sordu? Sürücü, "Reis açıldığını söyledi." diye cevap verdi. Bu sefer yandan yönden siz "Ortaokul muallimi misiniz?" sorusu yöneldi. İki toy genci ortaokul öğretmenliğine yakıştıramamışlardı... Neyse, minibüsten indik. Caminin alt ucundaki, Tarım Kredi Kooperatifinin önüne valizlerimizi ve iki valizin üzerine Kaya Beyin sazını uzunlamasına koyduk. Kooperatif yöneticisi olduğunu tahmin ettiğimiz beyefendiden ortaokulun yerini sorduk. Bilmediğini, işin en doğrusunu reis beyden öğrenebileceğimizi söyledi. Valizleri emanet bırakarak karşıdaki belediye binasına yöneldik. Başkanın odasını arayıp bulduk. Ama kendisi yoktu. Şehre gittiğini söylediler. Bu kez iki oda ötede "Bucak Müdürü" tabelasını görünce oraya yöneldik. Açık kapıyı tıkladıp içeri girdik. Müdür koca odanın ortasında bir kahve masası ve kolçaklı bir sandalyede, başında fötr şapkasıyla oturuyor. İyi günler dileyip, konuyu açtım. Müdür, "Vallahi kardeşim ben yeni geldim, daha havasına bile intibak edemedim. Ortaokul işini en iyi, reis bey biliyor." dedi.

Süklüm püklüm merdivenlerden indik. Arkadaş, "Gel valizleri bizim imamın babasına bırakalım. Orada bu gece misafir olalım. Sabah şehre gider Millî Eğitimden öğreniriz." dedi. Yani cumartesi günü ta Konya'ya gideceğiz ve öğleye kadar bu işi halledeceğiz ha... Biz, elimizde valiz ile Kaya Beylerin köyündeki imamın babası olan

Telefoncu Ahmet Amcanın evini bulduk. Tanrı misafiri olduk. Teyze, oğlundan selam ve haber alınca bizi dokuz kat akrabadan daha yakın buldu. Sevinçten ne yapacağını bilemedi. Hemen ekmekleri yağladı, içine katık koyup dürüm yaptı, çay tepsisiyle önümüze sürdü. "Yemek hazırlanana kadar bununla idare edin." dedi. Oğlundan, torunlarından, gelininden haberler, bilgiler almaya koyuldu.

Az sonra, şehirden dönen Belediye Başkanına bizim geldiğimizi söylemişler. Gelip bizi buldu. Beraberce çıktık. İlkokula gittik. Ortaokulun açılacağı odaları gösterdi. İlkokul, 1942 yılında Beşikdüzü Köy Enstitüsü öğretmen ve öğrencileri tarafından yapılmış, o dönemin özelliklerini yansıta H görünümlü bir plana sahip iki katlı yüksek tavanlı bir binaydı. Başkan burada alt katta iki odayı gösterdi. Bunlardan birisi vaktiyle derslik olarak kullanılmış, diğeri ise İvriz Köy Enstitüsü burada geçici öğrenim gördüğü zaman hamam olarak kullanılmış, ikisi de aynı büyüklükte odalardı. Başkan, "Buraları iki üç gün içinde istediğiniz gibi sınıf yaparım." dedi. Hamamın kurnaları bile olduğu gibi duran burayı sınıf yapabileceğini aklım almamıştı. Ama neyse ki ortaokula ve bizlere sahip çıkan bir yetkili bulmuştuk. O gün için bu bize yeterliydi.

Başkan Ali Karataş, bize bir lojman yaptırdıklarını, bitmek üzere olduğunu orada oturabileceğimizi, o bitene kadar belediyenin üst katında bulunan bir odaya iki yatak koydurabileceğini de ifade etti. Okulun açılması için her türlü fedakârlığı yapmaya hazır bir ağabey olarak gördüm.

Kaymakam Beyin Verdiği Cesaret

O akşam Telefoncu Ahmet amcalarda kaldık. Sabah olunca erkenden Ereğli'ye indik. Kaymakamlığa uğradık. Kaymakam

Sebahattin Çakmakoğlu, bizi çok iyi karşıladı. Bizim kafamızda binbir türlü soru vardı. Öncelikle biz idarecilikten anlamıyorduk. "Siz orada bulunun, okulu ben idare edeceğim, yazıları, işlemleri ben yaptıracağım. Ama siz öğrenci kaydı, derse başlama vb. işleri halledin." dedi. Biraz rahatlamıştım. Ben boş bulunup sordum, "Efendim, öyle ki bizim hiç devlet dairesi, okul idaresi, işi, işleri, işlemleri ile hiçbir ilgimiz, bilgimiz yok. Hatta maaş nasıl alınır onu bile bilmiyoruz." dedim. Zile bastı, gelen bekçiye birini çağırttırdı. İçeriye yaşlıca bir bey girdi, "Buyrun Kaymakam Bey." dedi. Kaymakam Bey, "Bu gençler, Halkapınar'a açılan ortaokulun yeni öğretmenleri, ikisi de yeni mezun. Bunların maliye işleriyle yakından ilgileneceksiniz, hatta bunlara şimdi hemen maaşlarını öde." dedi. O kişi meğerse Mal Müdürü imiş. Ben o zamana kadar böyle bir müdürlük duymamıştım, bilmiyordum. Bana "mal müdürü" lafı biraz tuhaf geldi. Müdürün peşine düştük. Müdür, "Bu iş nasıl olur, kararname olmadan, nasıl öderim." vb. söylene söylene odasına gitti. Ardından biz de girdik. Ben zannediyordum ki, bir para çekmecesini çekecek bize yüzlük banknotları sayacak. Beklemeye başladık. Ereğli Lisesi Müdürüne telefon açtı. Kaymakamın emri olduğunu söyledi. İki genç göndereceğini, Halkapınar Ortaokul öğretmenleri olduğumuzu, yeni başlayan eğitim enstitüsü mezunlarının statüsünden kendi öğretmenleriymiş gibi bordro hazırlayıp göndermelerini istedi. Ve bizi liseye gönderdi. Liseye vardık. Bizden kimlik bilgilerini aldılar, gerekli kağıtları hazırladılar ve maliyeye gönderdiler. Vezneden maaşlarımızı aldık. Aynı anda kaymakamlık kaleminden o gün göreve

başladığımız konusunda yazı yazıldı. Böylece iki arkadaş 28 Eylül 1968'de göreve başlamış olduk. Sevinerek Halkapınar'a döndük.

Belediyenin Misafirhanesine Yerleştik

Belediye başkanı Ali Karataş, bizim geldiğimizi görünce hemen, belediyede yatacağımız odayı gösterdi. İki somya ve üzerine yatak, çarşaf, battaniye yastık her şey tamamlanmış. Havalara daha soğumadığı için orada kalabilirdik. Ben mahcup olmaya başladım. Başkana kendime ait olan yatak vb. nin bedelini ödemek istedim. Ali Bey, "Yok o buranın demirbaşı. Lojman bitince oraya taşınacak." dedi.

Portatif ocak, tava, tabak, çatal, bıçak, kaşık hepsi tam tekmil. Ertesi gün pazar, tatil. Sabah kalktık, kahvaltıyı yaptık. Kaya Bey, "Arkadaş ben, memlekete gidiyorum, sen okul işlerini hallet, derslere başlayacağın zaman telgraf çek, adresim bu..." dedi gitti. Sonradan öğrendim ki, nişanlı imiş. Bir sorun çıkmış, onu çözmek için gitmiş.

Dersliklerin hazırlanması, başkanın söylediği gibi üç dört gün içinde bitti. Temizlendi, badana yapıldı. Eksik ve kırık camlar takıldı. Bozuk pencereler tamir edildi. Yalnız ahşap kısmın boyası sonraya bırakıldı. Cezaevinde hükümlülerin yaptığı öğrenci sıraları getirildi. Sınıf gıcır gıcır oldu. Biz öğrenci mevcudunun bir sınıf olacağını tahmin ettiğimiz için tek sınıf hazırladık. Diğer odayı da öğretmen odası, yönetim odası araç gereç odası gibi düşündük.

Masalar geldi. Sandalyeler geldi. Lise müdür yardımcısının tavsiyesi üzerine bir harita metot defteri aldım. Onların ellerinde bulunan Aday Kayıt Defterinin başlıklarına bakarak sütunlar ve satırlar çizdim. Üç dört sayfa kadar hazırlık yaptım. Zaten kayıt için gereken şeylerin listesini lise müdür

yardımcısından öğrenmiştim. Bu listeyi "Kayıt için istenen belgeler." diye okulun dış kapısına asmıştım. Burada şunu da belirteyim, ertesi pazartesi günü okullar öğretime başlayacaktı. Çünkü o zamanki mevzuata göre ortaokul ve liseler her yıl ekimin ilk pazartesi başlar, mayısın son cumartesi kapanırdı. Ben de öbür hafta derse başlamayı planlayarak kayıt için öğrenci beklemeye başlamıştım. O hafta cuma günü öğleye kadar gelen öğrencileri kaydettim. Ancak dört öğrenci kaydoldu. Ereğli'ye indim, kaymakama öğrenci kayıt durumunu bildirdim, "Üç öğrenci de şehirden naklen gelecek yedi öğrenci ile okul açabilir miyim?" dedim. Yirmi öğrenciyi bulmayınca okul açamayacağımı söyledi. Birbiri içine girmiş veya üst üste yığılmış sorunlu düşüncelerle merdivenlerden indim, bu kez başka bir liseye gittim. Kız Meslek Lisesi müdiresine durumu anlattım. Okul açılmazsa ne olur? Benim durumum ne olur? Ve pek çok sorunun cevabını aradım. Müdire hanım gayet sakin bir şekilde, "Senin herhangi bir taksiratın yok. Okulu açanların, açtıranların, başvuranların problemi." dedi. Okul açılmazsa il içinde ihtiyaç duyulan bir yere valilik kararı ile atanabileceğimi öğrendim. Bu beni biraz rahatlattı.

Düşünce Harmanları

"Yalnız sana kulluk eder, yalnız senden yardım umarız."

(Fatıha S. a. 5)

Minibüste düşüncelerim savaşıyor, çarpışıyor. Beynim patlayacak gibi. "Öğrenci gelirse açılır, açılmazsa ne gam, bana ne?" ağır basıyor. Diğer yandan müdire hanımın "Açanlar, açtıranlar düşünsün." sözü büyümeye başladı. Bu iş için uğraşan, canla başla çalışan Belediye Başkanı Ali Karataş'ı düşünüyorum. İstek yazısını bakanlığa

gönderen kaymakamı düşünüyorum. Hâlleri nice olur? Ve üstelik buraya en az on yıldan önce bir daha okul açılması için teklif bile yapılamaz. Bu on yıl içinde her yıl yirmişer öğrenci gelmiş olsa 200 diplomalı adam yetişir. Bunların onda biri ilerilere gitse, üniversite okusa al sana yirmi tane yetişmiş insan... Bütün bunların olmaması hâlinde üzerime binecek vebali düşünüyorum. Çözüm yolları arıyorum. "Çocuk getirdiniz de ben mi yazmadım?" savunması çıkar yol değil. Daha çevreyi ve köyleri tanımıyorum. Bütün beklentilerim Halkapınar kasabası ile ilgili.

Birkaç tane yaşı ortaokul çağını geçmiş genç, "Kaydolabilir miyiz?" diye geldiler. Baktım her biri benim cüssemde. Hani aramızdaki yaş dört ya da beş. "Sorup öğreneyim." dedim. Eğer bu mümkün olursa öğrenci sayısını o hafta sonu ona yükseltmiş olacağım. Ereğli'deki okul yöneticilerine sordum. Beden görünümeleri bakımından diğer öğrenciler gibiyse valiliğin izni ile kaydolabileceklerini söylediler. "Her biri benim yapımda." dedim. "Hocam, başına iş alma, onlar it kopuk olurlar. Baş edemezsin." öğüdünde bulundular. Yani işler hep aksi yönde işliyor.

Pazar günü tatil. Halk bağ bahçe işlerinde. Kahvelerde bile kimse yok. Kasabanın alt yandaki yoldan ilerledim. Geniş bir çayırılığa ulaştım. Çayırılığın ortasında büyük bir çay akıyor. Çayı izleye izleye bir yere geldim ki gürültüden hiçbir şey duyulmuyor. Bizim değirmenlerin büyüklüğü. Baktım elektrik telleri giriyor. Direkler aşağı, Ereğli'ye doğru gidiyor. Öbür tarafa dolandım, iki kişi söğüt gölgesinde oturuyor. Selam verdim, buyur ettiler. Kendimi tanıttım. Yeni geldiğim için şöyle etrafı görmek istediğimi

söyledim. Meğerse o bina Ereğli Sümerbank Fabrikasının elektrik santrali imiş. Suyun kaynağı, yukarıda köyün üstünde imiş. Orada bir kabartma varmış. Köyün adı da İvriz imiş. Kendileri bana orada demlemekte oldukları çaydan ikram ettiler. Çayın bir özelliği "ampulde demlenmiş" olmasıydı. Demlik yerine içine çay ve sıcak su koydukları ampülü boynuna ip bağlayarak çaydanlığa sarkıtıyorlar. Ampulün camı ince olduğu için sıcaklık kaybetmeden demleniyormuş. Ben çay tiryakisi olmadığım için bir fark görmedim. Ama kendilerine teşekkür ettim. Dere boyunca kabartmaya doğru yöneldim. Bahçe kıyılarından, taşlardan atlaya atlaya üst başa, suyun kanala yönlendirildiği bende vardım. Kabartmayı inceledim. Öbür taraftan köyün içinden, biraz daha yukarı çıkarak çayırılığı genişçe görmek istedim. Köyün içinden geçerken, ilkokulun yakınında bir duvar dibinde birkaç yaşlı oturur gördüm. Yanlarına vardım. Selam verdim. Kendimi tanıttım. Birbirlerine "Zanapada ortaokul açıldı mı ya?" diye sormaya başladılar. İçlerinden biri, "Muhtara, reis söylemiş. Muhtarın biraderi çocuğunu yazdıracakmış." dedi.

Üç gündür kafamı meşgul eden çıkmazlar açılmaya, düğümler çözölmeye yüz tuttu. Babamın beni okula gönderme kararını açıkladığı zamanki günlere döndüm. Acıpayam Ortaokulu Müdürü Remzi Şenel, yolu olmayan bizim köye kadar gelmiş, köylü çocukların okuması için pansiyon yaptıracağını, köyden yardım toplamaya geldiğini anlatmıştı. Bunları yol boyunca düşündüm. Remzi Şenel hoca eğer bizim köye gelip de böyle bir şeyi kahvede bizim köylülere söylemeseydi, Acıpayamda oturup öğrenci gelmesini bekleseydi ben

okuyamayacaktım. Şimdi bana düşen köylere gidip halka, köylülere okulun açıldığını, bu fırsatın kaçırılmaması gerektiğini anlatmak olacak... Kasabaya varana kadar, -uzak değildi taş çatlasa bir kilometre- bunları beynimde olgunlaştırdım. Köylere yaya veya binekli olarak gitmeliydim. Ama çevreyi bilmediğim için bunu nasıl yapacaktım? Kasabaya varınca belediye başkanını aradım. Tatil olduğu için evine uğradım. Bahçede olduğunu öğrendim. Bahçenin yerini tarif ettirdim. Kolayca buldum. Elma topluyorlardı. Selamlaştık. İvrizde olanları, düşündüklerimi anlattım, ama nasıl yapacağımı bilemediğimi söyledim. Başkan, "Ondan kolay ne var? Akşam yemekten sonra belediyenin minibüsü ile köyleri dolaşırız." dedi. Rahatlamıştım. Devamında "Bu okulu açamazsak vebal altında kalırız." dedim. Bu söz üzerine başkanın gözlerinden yaş geldi. Dokunaklı bir sesle "Hoca, ben senden büyüğüm. Zararı yok, bin sırtıma, seni o köylerde sırtımda gezdireyim." dedi.

-Ali ağabey, o kadar da değil. Bak, sen bu kasabanın belediye işlerinin yanında eğitim işlerini de yüklenmiş, kendini tüketiyorsun. Çekilip kenarda kendi işinle uğraşıp kafanı dinleyemez misin? Beni buraya devlet gönderdi. Şansıma okul kurmak gibi bir ilave iş çıktı. Sonra bu kasaba görebildiğim kadarıyla benim yettiğim köyden farksız. Bizden farkınız sadece yolunuzun olması. Bizde yol sorunu var. Demem o ki ben burada yabancı değilim. Özdeş toplumun bireyleriyiz. Ben "içinden çıktığı kabuğu beğenmeyen ciciv"lerden değilim. Okul ve eğitim konusunda yapılacakları birlikte yapacağız. Katılan katılır, katılmayan kalır. Sizden bir ricam olacak; ben gencim, deli doluyum. Çok

yanlışım olur. Ne olur beni uyarmaktan çekinme.

Köyleri Gezmeye Başladık

Akşamleyin yola çıktık. Başkan, belediye zabıtası ve Zanapalı bir ilkokul öğretmeni arkadaşla beraber. Vadinin sağ tarafındaki en yakın köyden Yayıklıdan başladık. Köylerin bazılarında kahve yok. Köylünün eğleştiği yerlerde muhtarı buldurup ayak üstü durumu anlatmaya çalışıyoruz. İlkokullar öğretime başladığı için ilkokul öğretmeni veya müdürü de sohbetimize iştirak ediyordu. Oradan bir başka köye Eskihisar'a geçtik. Köylerin arası çok yakın. Minibüse bindikten sonra yerimizi ısıtmadan bir başka köye geliyorduk. Zannedersem Kayasarayda köy odası ve kahve olarak kullanılan bir mekânda biraz çokça oturduk, sohbeti uzattık. Okul müdürü ile sağdan soldan, ileriden geriden epeyce konuştuk. Başkan ile muhtar da sulama suyu problemi ile ilgili olarak hararetle bir konuya girmişlerdi.

Bu arada öyle bir uygun ortam ve konuşma oldu ki benim zihnimde yeni bir ufuk açıldı. Zaten sürekli öğrenci kaydını nasıl artırabilirim diye bir sürü strateji geliştirmeye çalışıyordum. Yani belirli bir konuda yoğunlaşıncı insan mutlaka bir çözüm üretebiliyor. Şöyle oldu: İlkokul müdürü arkadaş, "Hocam, burada hiç okuma eğilimi yok. Erkekler, diplomalarını bile askere giderken alıyorlar, kızlar ise hiç almıyorlar. Sanki hapishaneden çıkar gibi okuldan mezun oluyorlar." deyince benim beynimde bir şimşek çaktı. Yeni bir yöntem bulmuştum. Öğretmene "Okula kadar gidebilir miyiz?" dedim. Başkandan izin istedim. Öğretmen arkadaş diyorum, ama ağabey demeliyim. Beraber okula gittik. Yolda planımı anlattım. Kabul etti. Gaz lambasının

ışığında diplomalara baktık. Ortaokul çağında olabilecekleri ayırdım. Bir kâğıda liste olarak yazdım. Altına "Bu diplomalar Halkapınar Ortaokuluna kayıt için tarafımdan alınmıştır. Öğrenciler okula kayıt olmadıkları takdirde, okul müdürüne iade edilecektir." diye yazdım, tarih, isim ve imza attım. Okul müdürüne kâğıdı verdim. O köyden sekiz-on tane diploma almıştım. Eğer diğer köylerden de birkaç tane daha alabilirsem, 20 öğrenciyi bulacaktım. Böylece de okul açılabilirdi. Başkana hemen öteki köyleri de bir an önce dolaşmamız gerektiğini söyledim. Ve yola çıktık. Yolda başkana olayı anlattım. O benden daha fazla sevindi. Yine gözlerinin dolduğunu gördüm. Bu arada ilkokul öğretmeni arkadaş, sarp bir yerden geçtiğimizi görünce, "Biz şimdi buradan uçsak, şehit mi sayılıyoruz?" diye damdan düşer gibi bir soru sordu. Cenneti ucuzca kapmak bu olsa gerek diye söylendim. Ben ne düşünüyorum, neler peşinde koşuyorum, arkadaş neyin derdinde? Aslında sonradan öğrendim ki bu sözü alay olsun diye söylemiş. Başkan, onun inançsız bir solcu olduğunu söyledi. Solculuğu pek anlamıyordum. Ama inanç konusunda epey bilgim vardı. Neyse onu geçelim. Zaten bir isim de vermek istemiyorum. Herkes kendi fikrinde inancında serbesttir. Ben sadece o sıralarda gençlik ve toyluk içinde bir şeyler yapmak için ne tür çaba sarf ettiğimi, fikir taşıdığımı ifade edebilmek için bu kadarcık söz ettim. Böylece o gün beş altı köyü ziyaret ettik. Geç olduğu için diğer köyleri -zaten o köyler vadinin sol yakasında idi- ertesi akşama bıraktık. İkinci gün de aynı yolu izledim. Büyükdoğan, Kayayusuflu, Körlü, Dedeli... Dedeliden sonra döndük başka bir vadinin

yamacına yöneldik. Köse, Çakıllar, Osmanköseli, Delimahmutlu, Yassıkaya. Yassıkayada yol bitti. Aydıncık (İvriz) ve Gökçeyazı'ya (Tont) gitmedik. Gittiğim köylerden bol bol diploma ve nüfus cüzdanı topladım. Üçüncü gün akşama kadar, bu diploma bilgilerini kendi elimle çizerek hazırladığım harita metot defterinden yapıma aday kayıt defterine yazdım. Daha sonra düz kağıda, öğrencinin adı soyadı, doğum tarihi, baba adı, mezun olduğu ilköğretim ve yılı başlıklarını taşıyan bir cetvel hazırladım. Aday kayıt defterindeki bilgilerden bu cetvele işledim. Köy muhtarlarına da birer mektup benzeri yazı ile "Aşağıda isimleri yazılı öğrenciler yeni açılan Halkapınar Ortaokulu'na kaydedilmişlerdir. Önümüzdeki pazartesi günü dersler başlayacaktır. Kendilerine bildirilmesi..." diye yazıp belediye başkanına köylere ulaştırılması için verdim. Salı günü, Ereğli'ye inip Kaymakamı ziyaret ettim. Durumu anlattım, bakanlığa sunulmak üzere bir liste hazırladığımı ve önümüzdeki pazartesi derslere başlayabileceğimi ifade ettim. Kaymakam listeye baktı, işte bir hinlik olduğunu anladı. "Ne yaptın, nasıl yaptın?" diye biraz da hayret ile yüzüme baktı. Hem seviniyor, hem de şaşkınlığını gideremiyordu. "Merkezdeki okulların bile birinci sınıflarına bu kadar kayıt mümkün değilken bu nasıl oluyor?" Olayı anlattım. "Köylü ile nerede ise bire bir görüştüm, ikna ettim, okul müdürü ağabeylerin anlayışlı davranması ile böyle oldu." dedim. "Bu listedekilerin ne kadarının geleceğini bilemem, ama aday kaydı olarak 20'yi aştım. Herhalde bu 138 kişiden bir sınıflık öğrenci çıkar. Bu kayıt kalabalığını duyan Zanaatçıları da önceden hiç akıllarında yokken çocuklarını, özellikle kızlarını

kendileri getirip kaydettirdiler." dedim. "Kaç kişinin okumak için geleceği pazartesi günü belli olacak. Ona göre gerekli tedbirleri alırım." Kaymakam, listenin Bakanlığa gönderilmesine gerek olmadığını, sadece rakam bildiriminin yeterli olacağını, ama kesin öğrenci sayısı için önümüzdeki hafta salıyı beklemek gerektiğini ifade etti. Memuru çağırdı, yazının nasıl yazılacağını tarif etti. Pazartesi mesai bitmeden Zanaatçı Belediyesi'ne telefon ederek kesin sayıyı öğrenip Bakanlığa yazmasını ve mutlaka sayının kendisine de bildirilmesini emretti.

Kaymakamlıktan ayrıldıktan sonra PTT'ye gittim. Kaya Beye pazartesi günü okulun açılacağını bildirir bir telgraf çektim.

Köylerden Gelen Öğrenciler

1968 Ekiminin 7'sinde okulu açtık. Diğer okullardan bir hafta sonra. Ama hemen derslere başlayamadık. Çünkü bizim kayıt-kabul işlemlerimiz bu haftayı da içine aldı. Pazartesi sabahı okula geldiğimde, okul bahçesinin kayıt için gelen öğrenci ve aileleri ile doluydu. Kayıt için gerekli olan evraklardan sadece elimde diploma, bazılarının da diploma ve nüfus cüzdanı mevcuttu. Fotoğraf, sağlık belgesi gerekiyordu. Bir gün önce başkanla görüşmüştüm. Bu iş için öğrencileri Ereğli'ye belediyenin minibüsü ile götürüp getirmeye karar verdi. Masraflarını da kendisi karşılayacağını söyledi. Öğrencileri minibüse bindirip, şehre gönderdik. Tabii ki pek çok sefer yaptı. Akşama, sağlık raporları, - hükümet tabibinden alınıyordu- gelenlerle birlikte önceki kayıtların toplamı yetmiş geçti. Bir kısmının da koyunlara bakıcı bulamadıkları için gelemediğini öğrendik. Bu sefer sınıf problemimiz çıktı. Hemen idare ve öğretmen odası olarak düşündüğümüz yeri de sınıf hâline dönüştürdük. Başkan burası

için de cezaevi ile görüştü ve ellerinde bulunan sıraları getirtti. Eksikleri için bir hafta mühlet istediklerini söyledi. İdare ve öğretmen odası olarak da köşedeki küçük odalardan birini boşalttık. Bu işler için hem velilerden, hem de öğrencilerden yardım aldık. Herkes canla başla çalıştı. Kaymakam yazı işlerinden belediyeye telefon edip sormuşlar "Kaç kişi oldu?" diye. Memur geldi, kendisine şu anda yetmiş geçtiğimizi, birkaç da henüz ulaşamamış fakat, gelecekleri bildirilenler var seksen civarında olacağını söyledim. Konuyu aynen aktarmalarını söyledim. Salı günü Kaymakam, yerinde görmek için okula geldi. O sırada ben duvara sabit olarak yapılmış beton yazı tahtasını boyamaktaydım. İlkokulda iken öğretmenimiz Eğitimci Mustafa Yalçın, bizden yumurta istemişti. Bir arkadaşımıza da soba borusunun kurumunu bir saksıya döktürerek yumurtaların akını bu kurum üzerine boşaltmış, sarısını da kurum için boru temizleyen arkadaşına içirmişti. Ben de fırına bir öğrenci gönderdim bir parça kurum istedim. O kurumun üzerine yumurtaların akını boşalttım. Sarılarını da fırına gönderdim. Pide yapıvermelerini söyledim. Ben pide diyorum ama onlar etli ekmek diyorlar. İşte bu boya ile tahtayı boyarken kaymakam geldi. Gelenin kim olduğunu bilen yok. Öğretmen nerde diye sormuş, onlar da içerde badana yaptığını söylemişler. Kapıdan girdiğinde ben elimde fırça boya sürmekle meşguldüm. "Hoş geldiniz Kaymakam Bey" dedim. Elimi uzatamadım. Çünkü elim is içindeydi. Kaymakam elini uzattı ben, "Efendim elim kirli." dedim. "Olsun, öğretmenin kirli eli, bizimkinden daha temizdir." dedi. Neyse tokalaştık. O sırada Kaya Bey de minibüsten

inmiş. Kendisine Kaymakamın okula geldiği bildirilmiş. Hemen okula geldi. Ben, işi çaktırmadan, "Kitap işini hallettin mi?" dedim. "Tamamdır." dedi. Bu arada okutulacak kitapların seçimi işi vardı. Teminde sıkıntı olmasın diye Ereğli Lisesinin orta kısmı birinci sınıfta okutulan kitapların seçilmesinin daha doğru olacağını bana Ereğli'deki okul yöneticilerinden biri tavsiye etmişti. Kaya Beyin bundan haberi yoktu. Ama açık vermedi.

O hafta sonuna kadar öğrenciler kıyafetlerini ve ders malzemelerini temin ettiler. Ders programını yaptık. Ben Türkçe ve Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi, Din Bilgisi derslerini Kaya Bey ise Fizik, Kimya, Tabiat Bilgisi, Matematik, Beden Eğitimi derslerini aldı. Yabancı Dil, Resim-iş ve Müzik derslerinin öğretmen ihtiyacını karşılayamamıştık. Ben bütün derslerimi sabah saatlerine toplamıştım. Öğleden sonra şehre inip okulun işlerini takip ediyordum. Çünkü okulun eğitim öğretim işlerini, şehirdeki okul yönetici ve memurlarına danışarak, onlardan öğrenerek yürütebiliyordum. Hele maliye işleri vardı ki, çoğu terim ve işlemleri bir türlü hatırımda tutamıyordum. Bu yüzden sık sık sormak lüzumunu duyuyordum. Aynı kişilere sormaktansa başka başka okullara gidiyordum. Pek çok okul memur ve mutemetleri ile ahbap olmuştum. Hâlen kendilerine şükran borcum olduğunu düşünür hepsinden Allah razı olsun, derim.

Yazışmalarımızı hep kalemle yazarak yapıyorduk. Çünkü okulun daktilosu yoktu.

Ödenek Yağmuru

Ekimin 14'ünde disiplinli bir şekilde eğitim öğretime başladık. 83 öğrenci ile okul açıldığını gören Bakanlık, durumu değerlendirerek, oldukça yüklü ödenekler

göndermeye başladı. Bunların harcanması demek olan gerekli malzemeleri almak ayrı bir problemdi. Belki de benim için öyleydi. Ne yapılacağını, nasıl harcama yapılacağını bilmiyordum. Maliyedeki genç arkadaşlar usanmadan bıkmadan yardımcı oldular. Devlet Malzeme Ofisinin kataloğunu verdiler. Orada harcamanın nasıl yapılacağını belirtiyordu. Harcama kalemlerine göre liste yaptım, tutarı kadar parayı Mal müdürlüğünden Afyon DMO müdürlüğüne havale ettirdim. Listeyi de aynı müdürlüğe posta ile gönderdim. Bir hafta kadar sonra kamyonlarla malzemeler geldi. Çelik dolaplardan, daktilo, müdür masa ve koltuğuna, kollu hesap makinesi, cetveller, pergeller, masa kalemleri, sumenler vb. akla ne gelirse geldi. Hepsini teslim aldım. Aynı zamanda okullarda kullanılacak basılı evrak ve defterler için de İstanbul Devlet Basımevine havale ve sipariş işlemlerini yaptım. Onlar PTT yoluyla geldiler. Gelen demirbaşları, edindiğim demirbaş defterine, yoğaltılacakları yoğaltım defterine kaydettim. Bu arada Devlet Kitapları Müdürlüğünden de kitaplar gelmeye başladı. Bunları Bakanlık kendisi talep edermiş. Devlet Malzeme Ofisinden kitaplık sipariş etmemiştim. Bir süre yeni ödenek gelene kadar onlar, paket içinde kaldı. Sadece fatura / liste üzerinden demirbaş kayıtlarını yaptım. Böylece idarecilik, muhasebecilik, devlet harcamaları vb. konularında epeyce bilgi sahibi oldum. Elbette bu işlerin yanında hiç aksatmadığım dersler idi. Öğrencilere, öğrencilikten yeni kurtulmuş olmama rağmen öğretmenliği en iyi şekilde yürütmeye çalışıyordum. Öğrencilerin büyük

çoğunluğu köylerden geldiği için uysaldılar. Valilik izni ile aldığımız büyük öğrenciler, bahsedildiği gibi hiçbir problem çıkarmadılar. Hatta diğer küçük öğrencilere (11 yaşından 18 / 19 yaşına kadar öğrencimiz mevcuttu) ağabeylik, ablalık yaptılar.

Kış yaklaşmıştı. Okulun ısıtılması gerekiyordu. En az üç sobaya ihtiyaç vardı. Bu işi de belediye başkanı üstlendi. Değişik kurumlardan sağladığı kömür sobalarını ve borularını belediye elemanları ile getirip kurdular. Yine belediye imkânları ile yakacağımızı temin etti. Sobaların yakılması, temizlenmesi işini ilk zamanlar öğrencilerle beraber yapıyorduk. Böylece onlar, bu tür sobaların temizliğinin yapılmasını, sağlıklı yakılmasını da öğreniyorlardı. Çünkü köylü çocukların kömür yakma işinden haberleri yoktu. Onlar okula çoğunlukla erken geliyorlardı. Sobayı yakıp başında ısınmak için... Evlerinde sabahları ateş yakmıyorlardı. Bunu bildiğim için ben de erken geliyordum.

Okul işleri yoluna girmişti. Yine de ufak tefek güçlükler çıkıyordu. Bu arada belediyeden bir hizmetli bize yardım etmekteydi. Bir hizmetli kadrosu verildiğini öğrendik. O zamanın usullerine göre duyuru yaptık. Süresi içinde bir kişi müracaatta bulundu. Gerekli evrakları tamamladı. Birden çok olsaydı sınav yapılacaktı. Ama yine de hesap işlerinden ne kadar anladığını, okuyup yazama durumunu öğrenmek için birkaç şey yazdırdık, hesap yaptırdık, mülakat kabilinden. Daha sonra gerekli işlemleri tamamladık. Ve göreve başlattık. Bu sırada maaş ve bordro işlerini, mutemetliği bize yetecek derece öğrendim.

Allah, her zorluğun ardından bir kolaylık veriyor.

DEĞİRMEN

Yakup Eren SOYAK

“Değirmen” isimli kitap Türk edebiyatının değerli hikâyecisi Sabahattin Ali’nin kaleminden çıkmış üç bölüm ve on altı hikâyeden oluşan bir eserdir. Birbirinden farklı hayatlar, farklı aşklar, farklı sorunlar, farklı dünyalar... Bu kitapta yer alan her hikâye ayrı bir güzel.

Hikâyeler insanı etkiliyor ve okurken kendisine hayran bırakıyor. İlginçtir ki kitabın girişinde yazar bu hikâyelerden bazılarının kaleme alınan ilk yazıları olması nedeniyle zayıf ve yetersiz olduğunu belirtmiş: “Buna rağmen bu yeni baskıdan onları çıkaramadım. Çünkü bir kere okuyucu önüne sermiş olduğum taraflarımı sonradan örtbas etmeye hakkım olmadığı kanaatindeyim.” der

Kitapta yer alan hikâyeler okuyucuya bir okuma sevinci, okuma tadı sunuyor. Hikâyeleri beğenerek okudum. İnsana aynı anda birçok duyguyu beraber yaşatan nadir kitaplardan biri “Değirmen”. Bu hikâye kitabının hedef kitlesine gelecek olursak; bütün insanlık diyebilirim rahatlıkla. Çünkü kitap her duyguyu derinlemesine işleyen ve her türden insanı etkisi altına almayı başarabilen bir özelliğe sahiptir.

Kitabın dil özelliklerine gelecek olursak; kitap gayet akıcı ve sade bir dille yazılmıştır. Kitabın içinde çok sayıda

anlamını bilmediğiniz kelimelere rastlamak mümkün ancak kitapta bilmediğiniz kelimelerin tanımı yer aldığı için bir okuma rahatlığı sunuyor. Yazarın bu kadar süslü ve yöresel kelimeler kullanmasındaki amaç sanatlı bir anlatıma yol açmak değil; aksine o konunun anlam bütünlüğünü sağlamak için böyle bir dil kullanımını tercih etmiştir. Yani hikâyelerin dil ve anlatımında anlamını bilmediğimiz, duymadığımız kelimeler karşımıza çıksa da bu durum hikâyelerin anlamını değiştirecek, etkileyecek bir olumsuzluk taşımıyor. Yazar hikâyelerin sonunu hiç tahmin edilmeyecek bir şekilde bitiriyor. Hikâyeler okuyucuda ciddi bir merak uyandırıyor. Bu yönüyle hikâyelerde başarılı bir kurgu yer alıyor.

Kitabın ince bir görünüme sahip olması kısa bir zamanda okunup bitirileceği gibi bir yanılgıya sebep olmasın. Çünkü her bir hikâyedeki duygu yoğunluğu nedeniyle hayli zaman alabiliyor. Her bir hikâye insanı ciddi anlamda etkileyip düşündürdüğü için bitirmek biraz zaman alabiliyor.

Hikâyelerde genel olarak; korkuyu, ümitsizliği, aşkı ve sevgiyi barındıran insanlık halleri anlatılmaya çalışılmış. Kısacası Anadolu insanının yaşadıkları dile getirilmiş. Kitap o kadar samimi ki okurken tanıdık birilerini görmek bile mümkün.

Kitapta her türlü insanı etkileyecek özellikle hikâyeler mevcut. Beni en çok etkileyen hikâye ise bir çingenenin aşkını anlatan, okurken oldukça duygulandığım kitaba da isim olan “Değirmen” isimli hikâye. Hikâyeden biraz bahsedecek olursak; hikâyenin kahramanı Atmaca isimli yakışıklı bir delikanlıdır. Atmaca yakışıklı yüzü ve heybetli duruşuyla tüm kızların ilgisini çekmesine rağmen hiçbir kız Atmaca’nın ilgisini çekmemektedir. Atmaca, klarnetini öyle bir üfler ki dinleyenler gözyaşlarına engel olamamaktadır. Atmaca bir gün değirmencinin sakat kızına âşık olur ve her gece değirmenin karşısındaki ağaca yaslanıp değirmencinin kızı için klarnetini öttürür. Atmaca bir gün değirmencinin kızı ile konuşmaya karar verir ve ona âşık olduğunu söyler. Fakat kız bir kolunun olmadığını bu nedenle bu yükü kaldıramayacağını söyler. O günden sonra Atmaca günden güne sararıp solar. Klarnetini elini almaz olur. En sonunda bir akşam Atmaca herkesin değirmene gelmesini ve klarnet çalacağını söyler. Kısa bir sürede herkes toplanır, Atmaca da klarnetine üflemeye başlar. Fakat bu kez farklıdır, değirmenin içindeki yoğun gürültüye rağmen klarnetten başka hiçbir şey duyulmamakta, dinleyenlerde ağlayacak hal bırakmamaktadır. Atmaca giderek artan bir hırsıyla, değirmencinin kızının gözlerinin içine baka baka çalmaya devam eder. Sonunda, klarnetini bir köşeye fırlatarak darmadağın eder ve diğer tarafta hızla dönerek çalışmaya devam eden

değirmen çarklarına doğru koşmaya başlar. Çingeneler ne olacağını anlamıştır fakat onlar bağırıp yetişmeye çalışana kadar olanlar olmuştur işte. Atmaca’nın sağ kolunun yerindeki koca boşluktan oluk oluk kan akmaktadır. Hikâyenin son kısmında beni en çok etkileyen şu cümleler olmuştur: “İşte adaşım, bizler sevdiğimiz adama ya da kadına ne verebiliriz ki? Bir âşık çingene, sevdiği kadına kolunu verebiliyor, biz rastladığımız her karşı cinse kalbimizi vermişiz çok mu?”

“Değirmen” isimli hikâyeyi okuduktan sonra hayat içinde olup bitenleri yeniden bir düşündüm. İnsanın, sevdiği birinden zor hayat koşulları nedeniyle vazgeçmek zorunda olmadığı; asıl engelleri bizim koyduğumuzu, diğer engellerin bir şekilde çözülebileceğini anladım. Bu açıdan bakıldığında birçok duyguyu birlikte yaşatmasının yanında ders verme gibi bir özelliği de olan bir eserdir “Değirmen”.

Kitapta yer alan bütün hikâyeler çok güzel ama ben “Değirmen” hikâyesine ek olarak “Viyolonsel” ve “Kırlangıçlar” hikâyelerini de ayrıca beğendim. Her türden insana hitap edebilecek hikâyeler bulmak mümkün bu kitapta. Bana hitap eden hikâyeler ise özellikle bunlardı.

Ben bu kitabı severek okudum. Bütün kitap dostlarına bu hikâyeleri okumalarını tavsiye ederim. Edebiyatımızın özgür ve özgün sesi Sabahattin Ali’den bu seçkin, güzel hikâyeleri okuduğunuzda sizler de benim gibi bu kitabı seveceksiniz. İçeriğiyle insanın içine burkan, üslubuyla kendisine hayran bırakan bu kitabı okuyunuz.

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesinin Büyük Kaybı...

Üniversitemiz Kurucu Rektörü Prof. Dr. Oktay Yazgan,
Üniversitemizde Düzenlenen Törenle Son Yolculuğuna Uğurlandı

Üniversitemiz Kurucu Rektörü Prof. Dr. Oktay Yazgan son yolculuğuna uğurlandı. Prof. Dr. Oktay Yazgan için k u r u c u s u o l d u ğ u Üniversitemizde bir tören düzenlendi.

Pandemi kurallarına uygun olarak gerçekleştirilen törene, Niğde Valisi Yılmaz Şimşek, Niğde Belediye Başkanı Emrah Özdemir, Üniversitemiz Rektörü Prof. Dr. Muhsin Kar, Bor Belediye Başkanı Serkan Baran, Üniversitemiz personelleri, Prof. Dr. Oktay Yazgan'ın ailesi, çalışma arkadaşları ve öğrencileri olmak üzere çok sayıda kişi katıldı.

Törende konuşma yapan Rektörümüz Prof. Dr. Muhsin Kar, "Oktay Yazgan Hocamız dürüst, çalışkan, kararlı, insancıl ve yardımsever kişiliği ile üniversitemiz camiası tarafından her zaman hayırla yâd edilmektedir. Hocamızı tanıyan personellerimiz, onun devletine bağlılığını, milletine duyduğu sevgiyi, devletin çıkarlarını her türlü şahsî çıkarların üstünde tutan onurlu davranışını ve örnek devlet adamlığını her zaman vurgulamışlardır. Hocamızın üniversitemizin kurulması sürecindeki gayreti asla unutulmayacaktır" diyerek, Prof. Dr. Oktay Yazgan'ın yaktığı meşalenin yurdun dört bir yanında gençlerin geleceğini aydınlatmaya devam edeceğini belirtti.

Kurucu Rektör Yazgan'ın diktiği çınar fidanının bu yıl 30 yaşına girdiğini belirten Rektör Prof. Dr. Muhsin Kar sözlerine, "Prof. Dr. Oktay Yazgan hocamızın hatırasına



yapılacak en büyük hizmetin yaktığı meşalenin ışığını daha da güçlendirmekten geçtiğinin bilincindeyiz. Bizler, hocamızın emanetine sahip çıkmaya devam edeceğiz ve aynı bilinçle bizden sonrakilere devredeceğiz" şeklinde devam ederek Prof. Dr. Oktay Yazgan'a Allah'tan rahmet, Niğde halkına, üniversite camiasına ve yakınlarına sabır ve metanet diledi.

Prof. Dr. Oktay Yazgan ile mesai arkadaşlığı yapmış olan Fen Edebiyat Fakültesi Dekanımız Prof. Dr. Aydın Topçu törendeki açıklamalarında, "Prof. Dr. Oktay Yazgan, iyi bir bilim adamı, iyi bir aile babası ve örnek bir insandı. Kendi evlatları olarak gördüğümüz bizler ile gurur duyduğuna inanıyoruz. Devletimizin takdirini her zaman üstte tutmuş değerli bir insandı. Hepimizin başı sağolsun" ifadelerini kullandı.

Prof. Dr. Oktay Yazgan'ın ailesi adına bir konuşma yapan Emekli Tümgeneral Ümit Şahintürk, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesinde karşılaştıkları manzaradan dolayı oldukça duygulandıklarını ifade ederek, "Prof. Dr. Oktay Yazgan ağabeyimiz ile ilgili çok güzel sözler söylediniz. Bunlar bizim için büyük bir gurur kaynağıdır. Bizleri yalnız bırakmadığınız için hepimize şükranlarımızı sunuyoruz" dedi.

Üniversitemizdeki tören, yapılan Kur'an-ı Kerim Tilavetinin ardından sona ererken, Üniversitemiz Kurucu Rektörü Prof. Dr. Oktay Yazgan'ın cenazesi Niğde'nin Bor İlçesinde toprağa verildi.

TEMA VAKFI'NDAN A. NİHAT GÖKYİĞİT BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK PROJESİ

Birleşmiş Milletler Uluslararası Biyolojik Çeşitlilik Günü bu yıl “#Doğalçin çözümün parçasıyız” sloganı ile kutlanırken; TEMA Vakfı, bu önemli günde Türkiye’nin biyolojik çeşitliliğinin tanınması, öneminin fark edilmesi ve korunmasına katkı sağlamak amacıyla başlattığı A. Nihat Gökyiğit Biyolojik Çeşitlilik Projesi’ni duyurdu. Arazi tahribatı, iklim değişikliği, avlanma ve aşırı yararlanma nedenleriyle gün geçtikçe azalan biyolojik çeşitliliğin korunması gerektiğine dikkat çeken Vakıf, Kurucu Onursal Başkanlarından A. Nihat Gökyiğit’in ismini verdiği proje ile #FarkındaMıyız sorusunu sorarak biyolojik çeşitlilik kavramının Türkiye’de bilinirliğinin artmasını hedefliyor.

Birleşmiş Milletler tarafından her sene 22 Mayıs günü kutlanan Uluslararası Biyolojik Çeşitlilik Günü’nün bu yılki sloganı “#Doğalçin çözümün parçasıyız”. Yaşam ve sağlık için gerekli temiz havanın, gıdanın, gezegendeki su ve besin döngüsünün devamlılığının biyolojik çeşitliliğe bağlı olduğunun altını çizen TEMA Vakfı ise, bu özel günde A. Nihat Gökyiğit Biyolojik Çeşitlilik Projesi’ni hayata geçiriyor.

Konuyla ilgili konuşan TEMA Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Deniz Ataç; dünyamızı yaşanabilir yapan, insanların bu gezegende var olabilmesi ve refahı için vazgeçilmez önemi olan, doğal zenginliğin göstergesi biyolojik çeşitliliğin öneminin

yeterince bilinmediğini belirtti. Biyolojik çeşitliliğin hızla yok olduğunun ve dünyadaki türlerin %25’inin neslinin tehlike altında olduğunun altını çizen Ataç; tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de kamuoyunu biyolojik çeşitlilik konusunda bilinçlendirmek, farkındalığı artırmak ve insan kaynaklı biyolojik çeşitlilik kaybını en aza indirmek için çalışmaların başlatılması ihtiyacının acil olduğunu söyledi.

Türkiye’de biyolojik çeşitlilik

TEMA Vakfı olarak A. Nihat Gökyiğit Biyolojik Çeşitlilik Projesi’ni başlattıklarını müjdeleyen Ataç; “Türkiye bir kıta olmamakla birlikte bir kıtada bulunacak sayıda tür çeşitliliğine sahiptir. Tüm Avrupa kıtasında 12 bin 500 farklı tohumlu bitki türü varken, Türkiye’de bu sayı 10 bin 900’dür. Ülkemizde mantarlar ve mikroorganizmalar hariç bilinen 37 binden fazla tür bulunmaktadır. Sahip olduğumuz bitki türlerinin %38’i, hayvan türlerinin ise %18’i endemik, yani sadece ülkemizde bulunan türlerdir. Bununla beraber bin 284 bitki türü ile 139 hayvan türünün nesli tehlike altındadır ve bilinen türlerden 11’i tamamen yok olmuştur. Her bir yok oluş doğanın sağlığının bozulmasına sebep olmakta, bu da azalan insan refahı ve sağlığı anlamına gelmektedir. Sağlığımızın ve gıdamızın teminatı olan biyolojik çeşitliliği korumak, gelecek nesillere en önemli miraslarımızdan biri



Nihat GÖKYİĞİT



olacaktır. TEMA Vakfı olarak biz de Kurucu Onursal Başkanlarımızdan Sayın A. Nihat Gökyiğit'in biyolojik çeşitlilik konusuna verdiği önem sebebiyle kendisinin adını verdiğimiz yepyeni projemizin çalışmalarına başladığımızı duyurmanın mutluluğu içerisindeyiz. Projemizle, ülkemizin biyolojik çeşitliliğinin tanınması, önemi konusunda farkındalığın artması ve korunmasına katkı sağlamayı hedefliyoruz" dedi.

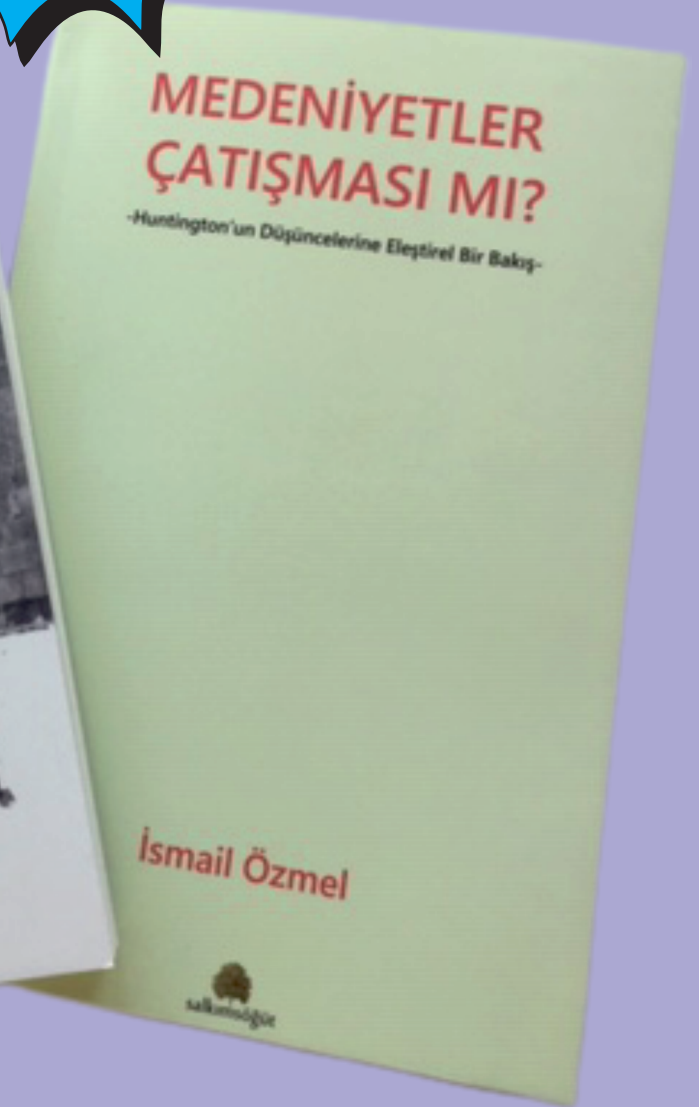
Dünyada da durumun ülkemizden farksız olduğunu söyleyen Ataç; "Ne yazık ki insanlık doğada yaptığı tahribatlarla, neden olduğu iklim değişikliğiyle, yaptığı aşırı yararlanma ve avlanma ile, kasıtlı olarak veya farketmeden gelişine neden olduğu işgalci türler ile biyolojik çeşitliliği yok etmektedir. Bugün insanlar gezegenin %75'ini kullanmakta ve kullandığı alanların yapısını değiştirmektedir. Orman tahribatı, mera ve otlakların tarım alanlarına dönüştürülmesi, madencilik, su ve hava kirliliği, kentleşme, erozyon, sulak alanların kurutulması, tarım arazilerinde aşırı gübre ve zehirli tarım kimyasalları nedeniyle sebep olunan arazi tahribatı; biyolojik çeşitliliği yok eden nedenlerin başında gelmektedir. 1970 yılından günümüze memelilerde, kuşlarda, balıklarda, çift yaşamlılarda ve sürüngenlerde azalış %68'e ulaşmıştır. Dünya'da 1 milyon türün nesli tehlike altındadır ve insanlığın neden olduğu yok oluş

geçmiş yılların bin katı olmuştur. Ne yazık ki böyle giderse gelecekte de bugünkü yok oluşun 10 katına çıkacaktır" dedi.

Biyolojik çeşitliliğin yaşam sigortamız olduğunun #FarkındaMıyız?

Biyolojik çeşitliliğin doğanın sağlığına olduğu kadar insan sağlığına da çok önemli etkileri olduğuna değinen Ataç, "Doğada dengeyi sağlayan canlıları ve canlı çeşitliliğini korumak, varoluşumuzu ve sağlığımızı da korumak anlamına geliyor. Gıdalarımızın %35'i başta arılar olmak üzere doğada tozlaşma sağlayan canlılara bağlıdır. Aynı şekilde kullandığımız antibiyotiklerin kaynağı toprak mikroorganizmalarıdır. Yine bugün en yaygın kullanılan 150 ilacın %57'si doğadan gelmekte, gelmeye de devam etmektedir. Bakteri, virüs ve parazitlerin neden olduğu salgınlara karşı kullanılan ilaçların %75'i doğa kaynaklıdır. 1981-2010 yıllarında onaylanan antibiyotiklerin %75'inin (104 antibiyotiğin 74'ü) kökeni doğadaki canlılardır. Kanseri ilaçlarının %70'i doğa kaynaklı veya doğadan esinlenerek üretilmiştir" diyerek doğa ve doğadaki canlı çeşitliliği sayesinde insan yaşamının var olabildiğini vurguladı. Canlı çeşitliliğine zarar veren her hareketi önleme ve bu konuda toplumsal bilincin kazanılmasını sağlamak amacıyla başlattıkları proje ile Vakıf olarak, biyolojik çeşitliliğin korunması için #FarkındaMıyız sorusuyla farkındalık ve iletişim çalışmaları yürüteceklerini belirtti.

**Salkımsöğüt
Yayın Evinden
Çıktı**



93.SAYI 10 TL
AKPINAR : Yeni Çarşı İş Merkezi
B / Blok • NİĞDE